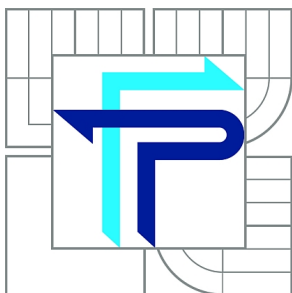

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF FINANCES

ANALÝZA SYSTÉMU VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK U PODNIKATELSKÉHO SUBJEKTU VTM A.S.

ANALYSIS OF DEBT COLLECTION SYSTEMS IN THE BUSINESS ENTITY VTM A.S.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

ZUZANA BRODOVÁ

VEDOUcí PRÁCE
SUPERVISOR

Mgr. HELENA MUSILOVÁ

BRNO 2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Brodová Zuzana

Účetnictví a daně (6202R049)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Analýza systému vymáhání pohledávek u podnikatelského subjektu VTM a.s.

v anglickém jazyce:

Analysis of Debt Collection Systems in the Business Entity VTM a.s.

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Cíle práce, metody a postupy zpracování

Teoretická východiska práce

Analýza současného stavu

Vlastní návrhy řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

- DRBOHLAV, J. a T. POHL. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 241 s. Daňová řada. ISBN 978-80-7357-599-1.
- FIALA, J. a kol. Občanské právo. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. 2012. ISBN 978-80-7357-948-7.
- POKORNÁ, J., Z. KOVAŘÍK, Z. ČÁP a kol. Obchodní zákoník. Komentář. II díl. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. 2009. ISBN 978-80-7357-491-8.
- VONDRÁKOVÁ, A. Vymáhání pohledávek. 2. aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 868 s. ISBN 978-80-7357-686-8.
- WEINHOLD, D. Promlčení a prekluze v obchodních závazkových vztazích. 3. vyd. Praha: C. H. Beck. 2009. ISBN 978-80-7400-183-3.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Helena Musilová

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2013/2014.

L.S.

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc.
Ředitel ústavu

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
Děkan fakulty

V Brně, dne 02.06.2014

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá vymáháním pohledávek mezi podnikateli. První - teoretická část obsahuje vysvětlení právních, účetních, daňových a ekonomických pojmů. Analytická část charakterizuje sledovaný podnikatelský subjekt, kde se zaměřuje na problémy spojené s oblastí vymáhání pohledávek a na jejich dosavadní řešení. Třetí část práce obsahuje konkrétní návrhy řešení, jak co nejlépe a nejefektivněji pohledávky vymáhat, ale také jak je dobře zajistit při jejich vzniku.

Abstract

This thesis deals with debt recovery among entrepreneurs. The first part of the work is to explain the legal, accounting, tax and economic terms. Analytical part describes the monitoring of business entity in which it focuses on the problems associated with the recovery of debts and their existing solutions. The last part describes my proposed starting points, as the best and most efficient way to recover the debt, but also how it is already in the emergence of a well secured.

Klíčová slova

pohledávka, dlužník, věřitel, dluh, závazek, zajištění pohledávky, vymáhání pohledávky, opravná položka

Key words

receivable, debtor, creditor, debt, obligation, debt security, recovery, allowance

Bibliografická citace

BRODOVÁ, Z. *Analýza systému vymáhání pohledávek u podnikatelského subjektu VTM a.s.* Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2014. 68 s.
Vedoucí bakalářské práce Mgr. Helena Musilová.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně.

Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 12. května 2014

.....

Zuzana Brodová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Heleně Musilové, vedoucí mé bakalářské práce, za veškeré její rady a věcné připomínky, které mi poskytovala v průběhu zpracovávání práce. Též bych své poděkování ráda vyjádřila Gabriele Haškové, která mi ochotně poskytovala informace o analyzovaném podnikatelském subjektu.

OBSAH

ÚVOD.....	12
Cíle práce, metody a postupy zpracování	13
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	14
1.1 Pohledávka	14
1.1.1 Vztah občanského a obchodního práva	15
1.2 Vznik pohledávek.....	15
1.2.1 Smlouva	15
1.2.2 Náhrada škody	15
1.2.3 Bezdůvodné obohacení	15
1.3 Druhy pohledávek	16
1.4 Zajištění pohledávek	16
1.4.1 Zástavní smlouva	17
1.4.2 Ručení	17
1.4.3 Bankovní záruka	18
1.4.4 Zajištění závazků převodem práva	18
1.4.5 Smluvní pokuta	18
1.4.6 Uznání závazku.....	18
1.4.7 Zajištění postoupením pohledávky	19
1.4.8 Jistota	19
1.5 Změny v zajištění pohledávek od 1. 1. 2014.....	19
1.6 Prevence vzniku problémových pohledávek.....	19
1.6.1 Informace o smluvním partnerovi.....	19
1.6.2 Právní ošetření vztahu s obchodním partnerem.....	20
1.6.3 Správa pohledávek	20
1.7 Řešení problematické pohledávky mimosoudní cestou	21
1.7.1 Vymáhání pohledávky věřitelem	21
1.7.2 Vymáhání pohledávky prostřednictvím inkasní kanceláře	21
1.7.3 Postoupení pohledávky	21
1.7.4 Faktoring.....	22
1.7.5 Forfaiting	22
1.7.6 Kapitalizace pohledávky	22
1.7.7 Notářský zápis s doložkou přímé vykonatelnosti	23

1.8	Možnosti vymáhání pohledávky soudní cestou	23
1.8.1	Vymáhání pohledávky v civilním řízení.....	23
1.8.2	Vymáhání pohledávky ve zkráceném civilním řízení.....	23
1.8.3	Vymáhání pohledávky v rozhodčím řízení.....	24
1.8.4	Výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu.....	25
1.8.5	Exekuce dle exekučního řádu	25
1.8.6	Uplatnění pohledávky v rámci likvidace	26
1.8.7	Vymáhání pohledávky v insolvenčním řízení	26
1.9	Zánik pohledávek	27
1.9.1	Splnění dluhu (soluce)	27
1.9.2	Dohoda.....	27
1.9.3	Nemožnost plnění	27
1.9.4	Uplynutí doby	28
1.9.5	Smrt dlužníka nebo věřitele	28
1.9.6	Započtení	28
1.9.7	Výpověď	28
1.9.8	Neuplatnění práva (prekluze).....	29
1.9.9	Splynutí.....	29
1.9.10	Narovnání.....	29
1.9.11	Odstoupení od smlouvy, odstupné, zmaření účelu smlouvy	29
1.10	Promlčení a prekluze pohledávky	30
1.10.1	Promlčecí doba	30
1.11	Pohledávky v účetních a daňových předpisech	31
1.11.1	Účtová osnova.....	31
1.11.2	Ocenění a hodnota účetních pohledávek	31
1.11.3	Pohledávky a daň z příjmů.....	32
1.11.4	Opravný daňový doklad.....	32
1.11.5	Tvorba opravných položek k pohledávkám.....	33
1.11.6	Odpisy pohledávek	35
1.12	Ekonomické analýzy zjišťující stav podnikatelského subjektu.....	36
1.12.1	SWOT analýza.....	36
1.12.2	SLEPT analýza	36
1.12.3	Doba obratu pohledávek a závazků z obchodního styku.....	37
1.12.4	Charakteristika rentability, likvidity, zadluženosti	37

1.12.5	Shrnutí teoretických východisek.....	38
2	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	39
2.1	Charakteristika podnikatelského subjektu.....	39
2.1.1	Organizační struktura.....	39
2.1.2	SWOT analýza podnikatelského subjektu	40
2.1.3	SLEPT analýza podnikatelského subjektu.....	42
2.1.4	Analýza doby obratu pohledávek a závazků z obchodního styku	42
2.1.5	Charakteristika rentability, likvidity a zadluženosti	43
2.2	Charakteristika pohledávek podnikatelského subjektu	43
2.3	Stávající zajištění pohledávek	45
2.4	Stávající vymáhání pohledávek.....	45
2.5	Inventarizace pohledávek.....	46
2.6	Okruhy problémových pohledávek	47
2.6.1	Pohledávky do výše 30 000 Kč.....	47
2.6.2	Pohledávky nad hodnotu 30 000 Kč	48
2.6.3	Pohledávka v insolvenčním řízení	49
2.7	Daňový, účetní a ekonomický dopad problémových pohledávek	50
2.8	Shrnutí analýzy problémových pohledávek	50
3	VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ	51
3.1	Zlepšení prevence vzniku nedobytných pohledávek.....	51
3.2	Řešení problematické pohledávky mimosoudní cestou	52
3.3	Řešení problematické pohledávky soudní cestou	54
3.3.1	Vymáhání pohledávky v civilním řízení.....	54
3.3.2	Vymáhání pohledávky ve zkráceném civilním řízení.....	55
3.3.3	Vymáhání pohledávky v rozhodčím řízení.....	56
3.3.4	Uplatnění pohledávek v rámci insolvenčního řízení.....	57
3.3.5	Výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu.....	57
3.3.6	Exekuce dle exekučního řádu	57
3.4	Zpřísnění vnitropodnikové směrnice.....	57
3.5	Zmírnění daňového, účetního a ekonomického dopadu problémových pohledávek	58

ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
SEZNAM ZKRATEK	64
SEZNAM OBRÁZKŮ	65
SEZNAM GRAFŮ	66
SEZNAM TABULEK	67
SEZNAM PŘÍLOH.....	68

ÚVOD

Podle Daniela Morávka se od konce 90. let minulého století zvyšuje počet podnikatelských subjektů v České republice, a to jak fyzických, tak právnických osob.

V dnešní době se často setkáváme s problémy některých podnikatelských subjektů, které dostatečně neprosperují, dostávají se do platební neschopnosti, a mají tak nízkou bonitu. Dalším příkladem jsou podnikatelské subjekty, které vzhledem ke svému špatnému hospodaření potřebují finanční prostředky pro samotnou existenci. Odkládají proto platby věřitelům či zadržují co nejvíce peněz, které by ve skutečnosti měly uvolnit za účelem splnění svých závazků.

Jedno mají ale všechny tyto podnikatelské subjekty společné – neplatí věřitelům své dluhy. Na straně věřitelů tak vzniká problém z neuhrazené pohledávky, který musí řešit jak z účetního, tak daňového pohledu. V zájmu věřitelů je řádné splnění závazku ze strany dlužníka. V případě, že dlužník nedostojí svým závazkům, mají věřitelé možnost své pohledávky vymáhat. Někteří se o to pokoušejí soudní cestou, jiní se snaží uspět nejprve mimosoudně. Vhodným opatřením, které podnikatelský subjekt může učinit, je dobře si pohledávku zajistit už při jejím vzniku.

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou vymáhání pohledávek u podnikatelského subjektu VTM a.s., a to za tuzemskými dlužníky. Tato obchodní společnost se potýká s neuhrazenými pohledávkami z minulosti. Přes všechny kroky, které podnikatelský subjekt učinil k zajištění svých pohledávek, má s dlužníky problémy.

Bakalářská práce vznikala převážně na podzim roku 2013, kdy byl stále účinný zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Vzhledem k loňské politické situaci a nejistotě, zda od 1. 1. 2014 skutečně nabude účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník („nový občanský zákoník“), ve své práci vycházím ze zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. „Nový občanský zákoník“ (k 1. 1. 2014 skutečně nabyl účinnosti) mění dosud zažitá pravidla. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ruší zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Předmětem jeho úpravy jsou tak i obchodní vztahy mezi podnikateli i nepodnikateli.

Cíle práce, metody a postupy zpracování

Cílem bakalářské práce je navrhnout podnikatelskému subjektu VTM a.s., co možná nejefektivnější řešení v problematice vymáhání pohledávek a doporučit vhodný způsob jejich zajištění. Domnívám se, že tato obchodní společnost v současnosti nevyužívá téměř žádné možnosti kvalitního zajištění pohledávek, posléze neumí nedobytné pohledávky efektivně řešit. Podnikatelský subjekt VTM a.s. se v současné době potýká s řadou problémů. Dlužníci nereagují na upomínky nebo odmítají věřitelovu pohledávku uspokojit. Dále se společnost setkává s pohledávkami, jež byly k datu inventarizace pohledávek promlčeny, nebyly k nim vytvořeny opravné položky či nebyly odepsány, přestože tyto kroky měly být uskutečněny. Dílčím cílem práce je proto zmírnění ekonomického, účetního a daňového dopadu v souladu se zákonem o daních z příjmů a zákonem o rezervách.

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. Teoretická část zpracovává literaturu související s tématem bakalářské práce (podle tohoto konceptu je postupováno v analytické části). Pozornost je věnována zejména občanskému a obchodnímu zákoníku. Výše uvedenou teorii jsem čerpala zejména z právních předpisů, odborné literatury a webových stránek.

V analytické části je charakterizován podnikatelský subjekt VTM a.s., jeho dosavadní zajišťování a řešení pohledávek. Jsou zde popsány kroky, které podnikatelský subjekt již učinil na cestě k vymáhání pohledávek.

Třetí část obsahuje návrhy, jak by výše uvedený podnikatelský subjekt mohl své pohledávky lépe zajišťovat a efektivněji vymáhat. Tyto návrhy jsou vytvořeny na základě analýzy problémů a poznatků z teoretické části.

Co se týče postupu samotného, nejdříve jsem oslovila podnikatelský subjekt VTM a.s. Na základě osobních rozhovorů s vedením obchodní společnosti a interních dokumentů jsem identifikovala problémovou oblast. Poté jsem nastudovala právní předpisy a odbornou literaturu. Na základě získaných informací jsem zpracovala analýzu problému a následně navrhla jeho řešení.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

Následující kapitola se věnuje teoretickým východiskům z právní, ekonomické, účetní a daňové oblasti, které úzce souvisí s pojmem pohledávka. Co se týče právní oblasti, tato kapitola zejména uvádí, jak pohledávka vzniká, zaniká a jaké jsou možnosti jejího zajištění. Též zde bude vysvětlena tvorba odpisů a opravných položek k pohledávkám.

1.1 Pohledávka

Pojem pohledávka upravuje zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a též zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Tento termín je chápán jako právo věřitele na plnění od dlužníka. Účastníci právního vztahu se nazývají věřitel a dlužník (Drbohlav, Pohl, 2011). Pohledávka nejčastěji vzniká na základě smlouvy, kdy má věřitel právo od dlužníka obdržet konkrétní plnění plynoucí ze smlouvy. Plnění může mít jak formu peněžitou, tak i nepeněžitou. Pohledávka musí být splatná, též se můžeme setkat s výrazem dospělá (tamtéž).

Opakem pohledávky je závazek dlužníka, kterému současně vzniká odpovídající povinnost dluhované plnění uskutečnit (Vondráková, 2011). V případě, že pohledávka, která je splatná, není dlužníkem uspokojena, vzniká druhé straně, tedy věřiteli, nárok tuto pohledávku proti dlužníkovi vymáhat soudní i mimosoudní cestou (Drbohlav, Pohl, 2011).

Podle občanského zákoníku jsou příslušenstvím pohledávky úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním (zákon č. 40/1964 Sb., § 121).

Pohledávky upravuje několik právních předpisů, a to především:

- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (od 1. 1. 2014).

1.1.1 Vztah občanského a obchodního práva

Obchodní právo upravuje především vztahy mezi podnikateli. Za obchodně-závazkové vztahy jsou považovány též vztahy mezi státem a podnikatelem. Dále se obchodním zákoníkem řídí vztahy, které jsou zde upraveny (bez ohledu na účastníky). Na druhé straně se podnikatelé řídí občanským zákoníkem v případě, pokud se jedná o smluvní typ, který není v obchodním zákoníku upraven (Hurdík, 2012).

1.2 Vznik pohledávek

Dle § 489 občanského zákoníku mohou pohledávky vznikat v několika případech, a to především ze smlouvy, z náhrady způsobené škody a z bezdůvodného obohacení. Pohledávky mohou vznikat i na základě jiných skutečností, kterými jsou odpovědnost za vady, odpovědnost za prodlení dlužníka či věřitele (Vondráková, 2011).

1.2.1 Smlouva

Smluvní proces začíná návrhem smlouvy, který je doručen druhé smluvní straně; ta jej buď přijme, nebo odmítne. V případě, že smlouvu přijme, musí obratem navrhovatele informovat – tímto se stává smluvní závazek platným. Vzniká smlouva (Drbohlav, Pohl, 2011).

Smlouva musí mít písemnou formu pouze v případech, v nichž to výslovně vyžaduje zákon, v ostatních případech musí mít smlouva písemnou formu jen, pokud si to jeden z účastníků právního vztahu výslovně přeje (zákon č. 513/1991 Sb., § 272).

1.2.2 Náhrada škody

Dle občanského zákoníku každý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti. Z tohoto titulu pak vzniká povinnost náhrady škody. Dlužníkem je osoba, která škodu způsobila a je za ni plně odpovědná. Věřitelem je osoba, které byla škoda způsobena. Vzniká pohledávka věřitele vůči dlužníkovi z titulu náhrady škody (zákon č. 513/1991 Sb., § 420).

1.2.3 Bezdůvodné obohacení

Občanský zákoník uvádí, že v případě bezdůvodného obohacení vzniká pohledávka tomu, na jehož úkor se jiný bezdůvodně obohatil, a dluh druhé straně, která obohacení nabyla (zákon č. 40/1964 Sb., § 451).

1.3 Druhy pohledávek

Odborná literatura člení pohledávky do následujících skupin. Níže uvedená členění úzce souvisí s následným zaúčtováním jednotlivých pohledávek či jejich oceňováním v účetní jednotce (Hašková, 2012).

1) dle způsobu vzniku

- výnosové – při vzniku bylo účtováno do zdanitelných výnosů s ohledem na časové rozlišení, jedná se např. pohledávky z obchodního styku, prodeje majetku, smluvních sankcí, náhrady škody
- úvěrové – vznikají z titulu úvěrů a půjček nebo ručení za ně a z titulu záloh
- ostatní rozvahové – vzniklé z titulu poskytnutých záloh, pohledávky vůči státu a institucím povinného pojištění

2) dle sídla dlužníka

- tuzemské
- zahraniční

3) dle měny

- v české měně
- v cizí měně

4) dle způsobu ocenění

- vlastní (oceňované jmenovitou hodnotou)
- nakoupené (oceněné pořizovací cenou)

1.4 Zajištění pohledávek

„K dosažení právní jistoty, že závazky z obchodních závazkových vztahů budou řádně a včas splněny, slouží zajišťovací právní prostředky k dosažení uspokojení věřitele ze závazku dlužníka“ (Pospíšilová, 2011, s. 37). Pohledávku lze zajistit několika způsoby, které nabízí zejména občanský zákoník, a obchodní zákoník tyto možnosti doplňuje. V případě, že konkrétní ustanovení upravuje pouze občanský zákoník, bude věnována pozornost tomuto právnímu předpisu. Pokud je ustanovení upraveno v obchodním zákoníku, bude kladen důraz především na tuto úpravu.

1.4.1 Zástavní smlouva

Zástavní smlouvu upravuje § 552 občanského zákoníku, který odkazuje na § 152 až § 174 téhož zákoníku. Zde je upravena oblast zajištění pohledávek zástavním a podzástavním právem. Zadržovací právo, které souvisí s touto problematikou, upravuje § 175 až § 180 občanského zákoníku.

Zástavní právo plní dvojí funkci. A to zajišťovací funkci, která vede dlužníka ke splnění povinnosti splatit dluh, a nahrazovací, která slouží věřiteli v případě, kdy dlužník svoji povinnost nesplní, jako možnost uspokojení své pohledávky z poskytnuté zástavy (Hašková, 2012). Drbohlav a Pohl zdůrazňují: „*Podstatou zástavního práva je zajištění pohledávky věřitele pro případ, že závazek dlužníka nebude včas splněn s tím, že v takovém případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení konkrétní zástavy*“ (Drbohlav, Pohl, 2011, s. 212).

Podzástavní právo vzniká zastavením pohledávky, která je již zajištěna zástavním právem. Podmínkou je, že touto zástavou je věc (Pospíšilová, 2011).

Zadržovací právo je jedním z věcných práv k cizí věci, má zajišťovací funkci. Základní ustanovení říká: „*Kdo je povinen vydat cizí movitou věc, kterou má u sebe, může ji zadržet k zajištění své splatné pohledávky, kterou má proti osobě, již by jinak byl povinen věc vydat*“ (zákon č. 40/1964 Sb., §175).

1.4.2 Ručení

Další forma zajištění – ručení – je prostředkem, který je upraven zvlášť v občanském zákoníku, a to pro občansko-právní vztahy (§ 546 až § 550) a zvlášť pro obchodní vztahy v obchodním zákoníku (§ 303 až § 312). V obchodním zákoníku se nachází komplexní úprava, tudíž se pro obchodní závazkové vztahy úprava občanského zákoníku neuplatní (Pokorná, Kovařík, Čáp, 2009).

Ručením dle obchodního zákoníku se rozumí vztah, který vzniká mezi věřitelem a další osobou, již však není dlužník. Tato osoba se nazývá ručitel, který se za dlužníka zaručuje, že pohledávka bude splněna z jeho strany, pokud tak neučiní dlužník. Ručitel může být jeden, ale může jich být i více. Ručit je možné za celou pohledávku nebo jen za její část. Ručení vzniká vždy písemným prohlášením o tom, že ručitel přebírá

povinnost uspokojení pohledávky v případě, že ji neuspokojí dlužník (Drbohlav, Pohl, 2011).

1.4.3 Bankovní záruka

Bankovní záruku upravuje obchodní zákoník. Jedná se spíše o speciální druh ručení, a sice o ručení ze strany banky, která prohlašuje v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžité částky – dle záruční listiny (zákon č. 513/1991 Sb., § 313). Povinností banky je doručit záruční listinu věřiteli (beneficientovi). V případě, že věřitel záruční listinu akceptuje, vejde v účinnost zajišťovaný závazek mezi ním a dlužníkem (Pokorná, Kovařík, Čáp, 2009).

1.4.4 Zajištění závazků převodem práva

Splnění závazku může být zajištěno převodem majetkového práva dlužníka ve prospěch věřitele – zajišťovací převod práva (Pospíšilová, 2011). Tato smlouva musí být uzavřena písemně (zákon č. 40/1964 Sb., § 553).

1.4.5 Smluvní pokuta

V případě porušení sjednané povinnosti ve smlouvě musí být uhrazena smluvní pokuta, je-li to ve smlouvě sjednáno. Tou lze zajistit porušení jakéhokoli závazku, a to i v případě, že druhé smluvní straně nevznikne škoda. Pokud škoda vznikne, věřitel nemusí dokazovat její vznik a výši, neboť je pokryta smluvní pokutou. Smluvní pokuta musí být sjednána vždy písemně (zákon č. 40/1964 Sb., § 544, § 545). Zajištění závazku smluvní pokutou upravuje i obchodní zákoník v § 300 až § 302. Doplnuje tak ustanovení, která jsou upravena v občanském zákoníku.

1.4.6 Uznání závazku

Právní úpravu uznání závazku v obchodně-právních vztazích obsahuje § 323 obchodního zákoníku. Uznání závazku v praxi znamená, že dlužník svůj závazek písemně uzná. Dle § 407 obchodního zákoníku dlužník uznává svůj závazek i tím, že platí úroky, které se k pohledávce vztahují nebo plní-li částečně svůj závazek. Účinky uznání závazku nastávají i v případě, že pohledávka věřitele byla již v té době promlčena (Pokorná, Kovařík, Čáp, 2009).

1.4.7 Zajištění postoupením pohledávky

Občanský zákoník upravuje zajištění postoupením pohledávky v § 554. Blíže se problematice postoupení pohledávek věnují § 524 až § 530 občanského zákoníku. Při postoupení pohledávky se mění osoba věřitele. Postupitel (původní věřitel) je povinen co nejdříve uvědomit o této skutečnosti dlužníka. Při postoupení pohledávky se postupuje i její příslušenství. Úkon postoupení je třeba stvrdit na základě písemné smlouvy (Pospíšilová, 2011).

1.4.8 Jistota

Způsob zajištění pohledávky jistotou upravuje § 555 až § 557 občanského zákoníku. Tento závazek lze splnit zejména dvěma způsoby, zřízením zástavního práva či ručitelem, ale např. i zajištěním postoupením pohledávky (Pospíšilová, 2011).

1.5 Změny v zajištění pohledávek od 1. 1. 2014

Dle „nového občanského zákoníku“ se zajišťuje dluh, nikoli pohledávka věřitele, jak to upravuje „starý občanský zákoník“. Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) nyní rozlišuje mezi zajištěním a utvrzením dluhu. Rozdíl spočívá v tom, zda se věřitel v případě nesplnění zajištěného dluhu ze strany dlužníka může primárně uspokojit na zajištěném majetku dlužníka nebo třetí osoby. Zajištění dluhu dává možnost věřiteli uspokojit svou pohledávku přednostně z jiného zajištěného majetku, kdežto v případě utvrzení dluhu věřitel tuto možnost nemá. Do první skupiny – zajištění dluhu (§ 2018 a dále) – patří zástavní a zadržovací právo, ručení, finanční záruka, zajišťovací převod práva a srážky ze mzdy. Do druhé skupiny – utvrzení dluhu – je zařazena smluvní pokuta a uznání dluhu, což upravuje § 2048 a dále (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2013).

1.6 Prevence vzniku problémových pohledávek

Důležité je, zajistit si pohledávky tak kvalitně, aby k jejich vymáhání nemuselo dojít. Nabízí se i jiné možnosti zajištění pohledávky, než jak upravuje občanský a obchodní zákoník.

1.6.1 Informace o smluvním partnerovi

Podstatným předpokladem pro předcházení vzniku problémové pohledávky je dostatek informací o potenciálním smluvním partnerovi. Získané informace mohou posléze

posloužit jako nástroj k rozhodnutí, zda smlouvu s dotyčným uzavřít či nikoli. Informační zdroje lze rozdělit na vnější – z různých registrů a databází – a vnitřní – vlastní poznatky a zkušenosti. Taktéž lze využít metod jako rating a scoring, které jsou finančně náročnější (Vondráková, 2011).

Vhodným způsobem, jak získat relevantní informace o potenciálním dlužníkovi z tuzemska, je prostřednictvím systému ARES (Administrativní registr ekonomických subjektů). Tento informační systém umožňuje vyhledávání ekonomických subjektů registrovaných v České republice. Zprostředkovává zobrazení údajů vedených v jednotlivých registrech státní správy, ze kterých čerpá data, tzv. zdrojové registry (Ministerstvo financí ČR, 2013). Taktéž je vhodné, aby věřitel nahlédl do sbírky listin, která je součástí obchodního rejstříku. Spolehlivým zdrojem informací je Centrální registr dlužníků České republiky a v neposlední řadě i insolvenční rejstřík.

1.6.2 Právní ošetření vztahu s obchodním partnerem

Obchodně-závazkové vztahy vznikají nejčastěji ze smluv, proto je vhodné si konkrétní vztah zajistit kvalitní smlouvou. Doporučuje se uzavřít si smlouvu o smlouvě budoucí. Tento institut upravuje občanský zákoník a obchodní zákoník jej pro obchodní vztahy doplňuje. Co se týče smlouvy samotné, strany mají po obsahové stránce „volnou ruku“. Samotná smlouva nemusí mít ve většině případů ani písemnou formu, přestože je tato forma doporučena. Ve smlouvě by měl být uveden i způsob placení vzniklé pohledávky. Doporučeným zajišťovacím instrumentem je zálohová platba, která by měla být sjednaná v co nejvyšší možné výši. Též je vhodné doplnit smlouvu o rozhodčí doložku. (Vondráková, 2011).

1.6.3 Správa pohledávek

Správa pohledávek neboli invoicing je kvalitní řízení pohledávek ze strany věřitele. *„Invoicing lze charakterizovat jako soubor pravidel a postupů vedoucích k minimalizaci vzniku problematických pohledávek“* (Vondráková, 2011, s. 138). Správu pohledávek nemusí vykonávat sám věřitel, ale může ji svěřit do rukou specializované společnosti. Určený kontrolor (ať již interní nebo zaměstnanec inkasní kanceláře) pak sleduje především platební morálku dlužníků, vypracovává splátkové kalendáře a kontroluje jejich plnění. Dále sleduje, zda některý z dlužníků nevstoupil do likvidace či s ním nebylo zahájené insolvenční řízení apod. (tamtéž).

1.7 Řešení problematické pohledávky mimosoudní cestou

V případě, že dlužník nezaplatí dluh věřiteli do smlouveného data splatnosti, měl by věřitel začít tuto pohledávku řešit. Následující kapitola uvádí možnosti řešení nedobytných pohledávek mimosoudní cestou.

1.7.1 Vymáhání pohledávky věřitelem

Pokud se rozhodne pohledávku vymáhat sám věřitel, doporučuje se znovu informovat dlužníka o důvodu a výši neuhrazené pohledávky. V případě, že dlužník fakturu vystavenou na základě smlouvy obdržel, ale ani přesto dluh neuhradil, věřitel by jej měl kontaktovat prostřednictvím telefonu, elektronické pošty či jiným obdobným způsobem o tom, že trvá na splnění závazku. Neuhradí-li dlužník fakturu na základě této upomínky, doporučuje se věřiteli upomínat dlužníka formou doporučeného dopisu, ve kterém by měl dát jasně najevo, že v případě neuhrazení faktury bude nucen řešit problémovou pohledávkou např. soudní cestou. Výsledkem upomínání dlužníka může být dohoda mezi dlužníkem a věřitelem o splátkovém kalendáři, ve kterém bude sjednané splácení dlužné částky (Vondráková, 2011).

1.7.2 Vymáhání pohledávky prostřednictvím inkasní kanceláře

Není-li si věřitel s řešením problémové pohledávky jistý nebo nemá dostatek času se touto záležitostí zabývat, má možnost využít inkasní kanceláře, přičemž solidní inkasní kancelář by si měla své služby inkasovat až po jejich uskutečnění. Co se týče výběru dobré inkasní kanceláře, je vhodné zvolit si několik inkasních agentur a zadat jim shodnou zakázku. Věřitel si na základě výsledků vybere jemu nejvíce vyhovující inkasní kancelář. Při spolupráci se zvolenou institucí by měl předat veškeré dokumenty související s problémovou pohledávkou. Doporučuje se poskytovat pouze kopie, nikoliv originální dokumenty (Vondráková, 2011).

1.7.3 Postoupení pohledávky

Postoupení (cese) pohledávky, někdy též nazýváno jako prodej pohledávky, je změna v osobě věřitele. Postoupení se uskutečňuje vždy na základě písemné smlouvy, není však zapotřebí dlužníkův souhlas. Cese pohledávky spočívá v odprodeji třetí osobě. Postupitel tak obdrží alespoň částečné plnění (Vondráková, 2011).

1.7.4 Faktoring

Faktoringem se rozumí způsob financování krátkodobých pohledávek (obvykle s lhůtou splatnosti do devadesáti dnů). Spočívá v jejich odkupu před dobou splatnosti specializovanou faktoringovou společností. Na základě faktoringové smlouvy tato společnost odkoupí od věřitele pohledávky za dlužníkem a sama se pak postará o jejich následné inkaso. Smlouva se může týkat pohledávek existujících nebo v budoucnu vzniklých, přičemž dlužník nemusí souhlasit s odprodejem pohledávky faktoringové společnosti, ale musí být informován o skutečnosti, jak má svůj dluh uhradit. To se děje na základě tzv. cesní formule (Vondráková, 2011).

Faktoring tedy představuje pro věřitele výhody v podobě zaplacení faktur, a to mnohdy před dobou jejich splatnosti. Na druhou stranu je nevhodný pro dlouhodobé financování, neboť je dražší než úvěr v bance (tamtéž).

1.7.5 Forfaiting

Forfaiting je v podstatě obdobou faktoringu, má ale některé diference. Jedná se též o způsob financování pohledávek. Od faktoringu se liší dobou splatnosti, která je delší než devadesát dní (někdy i několik let). Jedná se o pohledávky spíše za zahraničním podnikatelským subjektem, které musí být zajištěny. Tento způsob řešení pohledávky spočívá v jejím odkupu bankou nebo specializovanou forfaitingovou společností (Vondráková, 2011). V tabulce jsou nastíněny rozdíly mezi faktoringem a forfaitingem.

Tabulka 1: Rozdíly mezi faktoringem a forfaitingem

Pohledávky	se splatností	za subjektem	zajištěné	postupované
Faktoring	krátkou	domácím	nijak	ve skupinách
Forfaiting	dlouhou	(spíše)zahraničním	např. směnkou	samostatně

(Zdroj: zpracováno na základě webu Měšec, 2013)

1.7.6 Kapitalizace pohledávky

Rozhodne-li se věřitel pohledávku za dlužníkem kapitalizovat, znamená to, že dochází k zániku dlužnickovy povinnosti tuto pohledávku uhradit. Předpokladem je dohoda mezi oběma stranami (věřitelem a dlužníkem), na jejímž základě věřitel získá majetkovou účast v dlužnickově obchodní společnosti (akciové společnosti či společnosti s ručením omezeným). Kapitalizovat lze pouze peněžitě plnění, nikoli nepeněžitě, jako je např. naturální apod. (Vondráková, 2011).

1.7.7 Notářský zápis s doložkou přímé vykonatelnosti

Notářský zápis s doložkou přímé vykonatelnosti (NZ) se sepisuje dle ustanovení § 71a, § 71b zákona č. 358/1992 Sb. o notářích a jejich činnosti (notářský řád) v platném znění. Jedná se o notářský zápis o právním úkonu, ve kterém se dlužník zaváže splnit peněžitou pohledávku věřiteli vyplývající ze zakládaného závazkového právního vztahu. V případě, že dlužník tuto povinnost nesplní, stane se NZ vykonávacím titulem, což je pro věřitele výhodou jak po stránce finanční, tak časové. Nemusí se účastnit zdoluhavého nalézacího řízení s dlužníkem, ale může zahájit rovnou vymáhání pohledávky formou soudního výkonu rozhodnutí nebo formou exekuce (zákon č. 358/1992 Sb., § 71a).

1.8 Možnosti vymáhání pohledávky soudní cestou

Pohledávky lze vymáhat také soudně. Pokud věřitel zvolí tuto cestu, musí se řídit příslušnými právními předpisy. Jedná se především o občanský soudní řád (OSŘ), zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (ŘŘ), zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (EŘ) případně insolvenční zákon (IZ).

1.8.1 Vymáhání pohledávky v civilním řízení

Odmítá-li dlužník uhradit své závazky, je jednou z možností řešit situaci pomocí soudního řízení. Postup vymáhání pohledávek v civilním soudním řízení upravuje občanský soudní řád.

Prvním krokem je podání žaloby ze strany věřitele, ten se nazývá žalobce. Dlužník, na něhož se podaná žaloba vztahuje, se nazývá žalovaný. Žaloba musí mít všechny náležitosti uvedené v OSŘ, aby se jí soud dále zabýval. Musí být podána na místně a věcně příslušný soud. Okamžikem podání žaloby se zahajuje soudní řízení. Důkazní břemeno během soudního řízení nese vždy žalobce (Jachura, 2011).

Výsledkem soudního řízení je rozhodnutí soudu. Doručený rozsudek, který již nelze napadnout odvoláním, je v právní moci. Následně se stává vykonatelným (zákon č. 99/1963 Sb., § 159, § 161).

1.8.2 Vymáhání pohledávky ve zkráceném civilním řízení

Kromě možnosti vymáhání pohledávky prostřednictvím klasického soudního řízení, může věřitel využít způsobu vymáhání pohledávky ve zkráceném civilním řízení (řídí se

těž OSŘ), které neprobíhá ústně před soudem. Touto možností řešení může být platební rozkaz (Vondráková, 2011).

V platebním rozkazu soud žalovanému uloží, aby do 15 dnů od jeho doručení žalobci zaplatil žalovanou částku a náklady řízení, nebo aby podal odpor (zákon č. 99/1963 Sb., § 172). Nepodá-li v této časové lhůtě dlužník odpor proti platebnímu rozkazu, nabývá platební rozkaz právní moci, a je tedy vykonatelný. Podá-li dlužník odpor, soud nařídí soudní jednání. O způsobu řešení vymáhané pohledávky platebním rozkazem nerozhoduje věřitel, ale soud (věřitel pouze navrhuje tento způsob řešení). Platební rozkaz lze vydat bez ohledu na výši vymáhané pohledávky. Dle OSŘ musí být doručen vždy do vlastních rukou žalované strany.

Zvláštním druhem platebního rozkazu je elektronický platební rozkaz. (Vondráková, 2011). Podá-li věřitel návrh soudu elektronickou formou na zákonem určeném formuláři opatřeném elektronickým podpisem a uhradí-li stanovenou výši soudního poplatku, soud vydá elektronický platební rozkaz. V tomto případě nesmí výše vymáhané pohledávky i s příslušenstvím překročit částku 1 milion Kč (zákon č. 99/1963 Sb., § 174a).

1.8.3 Vymáhání pohledávky v rozhodčím řízení

Rozhodčí řízení, někdy též nazýváno jako arbitráž, znamená projednávání sporu před rozhodci nebo rozhodčím soudem. Tuto problematiku řeší podrobně zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Rozhodčí řízení je možné zahájit na základě žaloby. RŘ má v kompetenci pouze omezený výčet sporů: musí se jednat o majetkový spor, který je možné projednávat i v soudním řízení, přičemž o téže věci lze uzavřít smír (zákon č. 216/1994 Sb., §2, §14).

Rozhodčí řízení má několik výhod (zejména pro věřitele). Především probíhá mnohem rychleji než klasické soudní řízení dle OSŘ. Dále je toto řízení jednoinstanční (proti rozhodčímu nálezu se nelze ve většině případů odvolat, nedohodnou-li se smluvní strany jinak), neformální (vzhledem k tomu, že strany si v rozhodčí doložce sjednají podmínky, za kterých bude toto řízení probíhat) a neveřejné (vyhovuje především subjektům, které nechtějí zveřejnit své obchodní tajemství či jiné relevantní informace).

V neposlední řadě si strany mohou samy vybrat rozhodce. Náklady rozhodčího řízení nejsou tak vysoké, jako by tomu bylo v civilním řízení dle OSŘ (Moravcová, 2011).

Rozhodčí soud zahájí rozhodčí řízení na návrh žalobce, který musí podat žalobu obdobně jako je tomu dle OSŘ. Výsledkem rozhodčího řízení je rozhodčí nález, který je doručený oběma stranám. Po doručení musí být opatřen doložkou o právní moci. Vykonatelným se stává v případě, že jej nelze přezkoumat, nebo uplynula lhůta k podání žádosti o přezkoumání (Moravcová, 2011).

1.8.4 Výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu

Výkon rozhodnutí upravuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Strany tohoto řízení se nazývají oprávněný (věřitel) a povinný (dlužník) (zákon č. 99/1963 Sb., § 255). Nesplní-li povinný, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí obdobně, jako by podával žalobu soudu (zákon č. 99/1963 Sb., § 251). Oprávněný musí sám označit postižitelný majetek povinného a též by měl soudu navrhnout způsob plnění povinného. Současně je ale oprávněný omezen v návrhu způsobu provedení výkonu rozhodnutí. Může zvolit pouze jeden ze způsobů uvedených v § 258 OSŘ. Soud nařizuje výkon rozhodnutí usnesením. Poté se postará o jeho provedení. Jednotlivé úkony při výkonu rozhodnutí provádí pověřený zaměstnanec soudu, tzv. vykonavatel (Chalupová, 2013).

1.8.5 Exekuce dle exekučního řádu

„Exekuce je nucený výkon práva, který má zajistit oprávněnému splnění jeho práva proti povinnému, jenž nesplnil to, co mu ukládá pravomocné a vykonatelné rozhodnutí“ (Maisnerová, 2011, s. 439).

Problematiku exekuce upravuje zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Strany exekučního řízení se nazývají oprávněný a povinný stejně jako u výkonu rozhodnutí dle OSŘ (zákon č. 120/2001 Sb., § 36). Exekuční řízení se zahajuje na návrh oprávněného, který se podává přímo exekutorovi. Ten jej postoupí exekučnímu soudu, jenž exekuci zahájí vydáním tzv. usnesení o nařízení exekuce. Exekuci provádí sám exekutor, a to způsobem, který si sám zvolí. Způsoby provedení exekuce taxativně vymezuje § 59 exekučního řádu (Maisnerová, 2011).

Exekuce prováděná soudním exekutorem přináší věřiteli větší výhody v porovnání s výkonem rozhodnutí dle OSŘ. Věřitel si nemusí dohledávat majetek dlužníka, soudní exekutor může v jednom řízení provádět exekuci více způsoby a může současně vydávat více exekučních příkazů (Exekutorská komora ČR, 2013).

1.8.6 Uplatnění pohledávky v rámci likvidace

Zrušení a zánik obchodní společnosti se řídí zněním obchodního zákoníku (od 1. 1. 2014 dle „nového občanského zákoníku“). Existují dva způsoby zrušení podnikatelského subjektu – bez likvidace a s likvidací. V prvním případě přechází veškeré jmění na právního nástupce, v případě druhém se jmění rozdělí mezi věřitele (s přihlášenými pohledávkami). Obecně se jedná o období mezi zrušením a zánikem podnikatelského subjektu. Likvidaci provádí zpravidla likvidátor (nebo více likvidátorů). Jeho snahou je uspokojení všech věřitelů z aktiv a pasiv likvidovaného podnikatelského subjektu. Pokud to vzhledem k majetku obchodní společnosti není možné, musí likvidátor podat návrh na zahájení insolvenčního řízení. Zároveň je povinen uvědomit všechny věřitele společnosti o likvidaci konkrétního podnikatelského subjektu (Zemek, 2011).

1.8.7 Vymáhání pohledávky v insolvenčním řízení

Může nastat případ, kdy věřitel usiluje o splnění závazku ze strany dlužníka, avšak ten se potýká s hrozícím úpadkem nebo se již v úpadku nachází. Úpadek (popřípadě hrozící úpadek) a způsoby jeho řešení upravuje insolvenční zákon (zákon č. 182/2006 Sb.). Těmito způsoby řešení jsou konkurz, reorganizace a oddlužení. Insolvenční řízení probíhá před insolvenčním soudem. Účastníky jsou dlužník a věřitelé vymáhající své pohledávky.

Věřitelé mají povinnost přihlásit své pohledávky. Stanovená lhůta pro přihlášení pohledávek musí být dle IZ minimálně 30 dní a maximálně 2 měsíce. Pokud tak kterýkoli z věřitelů neučiní, na později přihlášené pohledávky se nebere zřetel. U podnikatelských subjektů může insolvenční soud rozhodnout o následujících řešeních úpadku: konkurz a reorganizace. V průběhu reorganizace dlužník uspokojuje své věřitele (Loudová, 2011). Konkurzní řízení má za úkol dosáhnout poměrného uspokojení věřitelů z výnosů zpeněžení majetkové podstaty (zákon č. 182/2006 Sb., § 244). Okamžikem zahájení konkurzního řízení přechází na insolvenčního správce

práva nakládat s majetkovou podstatou a povinnosti s ní spojené (zákon č. 182/2006 Sb., § 246). Po přezkumu všech přihlášených pohledávek následuje zpeněžení majetkové podstaty. Poté jsou z těchto prostředků uhrazeny náklady řízení (Zemek, 2011). Následně insolvenční správce předloží insolvenčnímu soudu rozvrhové usnesení, jež uvádí, do jaké míry budou jednotlivé pohledávky uspokojeny (zákon č. 182/2006 Sb., § 306).

1.9 Zánik pohledávek

Problematicke zániku pohledávek se věnují jak občanský, tak i obchodní zákoník, který znění občanského zákoníku doplňuje, tedy obdobně jako tomu je u vzniku pohledávek. V občanském zákoníku se této problematice věnují § 559 až § 587, v obchodním zákoníku zánik pohledávek upravují § 324 až § 364. V případě, že konkrétní ustanovení upravuje pouze občanský zákoník, bude věnována pozornost tomuto právnímu předpisu. Pokud je konkrétní ustanovení upraveno obchodním zákoníkem, bude kladen důraz především na tuto úpravu.

1.9.1 Splnění dluhu (soluce)

Splnění dluhu upravuje § 324 až § 343 obchodního zákoníku. Tento způsob zániku pohledávky je nejjednodušší a nejméně problematický. Pohledávka zaniká splněním závazku ze strany dlužníka, a to řádně a včas (Vondráková, 2011).

1.9.2 Dohoda

Zánik závazku dohodou je obsažen v občanském zákoníku v § 570 až § 574. Dohoda může vzniknout v okamžiku, kdy se stávající závazek nahrazuje závazkem jiným. Strany se mohou dohodnout, že se závazek nebo jeho část ruší, aniž by byl nahrazen závazkem novým – tento úkon se nazývá novace (Vondráková, 2011). Věřitel se taktéž může vzdát svých práv, nebo dlužníkovi dluh prominout – tento úkon, který se nazývá dissoluce, musí být dle zákona stvrzen písemnou dohodou mezi stranami (tamtéž).

1.9.3 Nemožnost plnění

V případě, že se stane plnění ze strany dlužníka nemožným, jeho povinnost tímto zaniká. Musí ale co nejdříve uvědomit druhou stranu, aby věřiteli nevznikla škoda, neboť nemožnost plnění je povinen prokázat dlužník. Pokud je i tak věřiteli škoda

způsobena, je za ni dlužník odpovědný (zákon č. 40/1964 Sb., § 575-§ 577, zákon č. 513/1991 Sb., § 352-§ 354).

1.9.4 Uplynutí doby

Uplynutí doby jako příčina zániku pohledávky může vyplývat jak ze zákona, tak na základě dohody stran (Hurdík, 2012). Občanský zákoník v § 578 vymezuje, že pohledávka a tím i povinnosti dlužníka zanikají po uplynutí doby, na kterou byl závazek sjednán. Závazek jednoduše zaniká, aniž by bylo třeba činit další právní úkon (Vondráková, 2011).

1.9.5 Smrt dlužníka nebo věřitele

Smrtí dlužníka povinnost zanikne jen v případě, že plnění mohlo být vykonáno pouze jeho osobou. Smrtí věřitele právo zanikne, bylo-li omezeno jen na jeho osobu (zákon č. 40/1964 Sb., § 579).

1.9.6 Započtení

Započtení pohledávky věnují pozornost oba zákoníky; občanský zákoník v § 580 a § 581 i obchodní zákoník v § 358 až § 364.

Započtení je jednostranný úkon v situaci, kdy jedna strana i bez souhlasu druhé strany ruší vzájemné pohledávky, a to v případě, že jsou splněny zákonem stanovené podmínky. Musí jít přitom o pohledávky stejného druhu v rozsahu, ve kterém se kryjí. Tento úkon se nazývá jednostranný zápočet pohledávek (zákon č. 40/1964 Sb., § 580).

Na základě dohody stran lze započíst jakékoli vzájemné pohledávky, a to v případě, kdy se strany na tomto právním úkonu dohodnou. Jedná se o vzájemný zápočet pohledávek, který je dvoustranným právním úkonem. (zákon č. 513/1991 Sb., § 364).

1.9.7 Výpověď

Výpověď je jednostranný právní úkon ze strany věřitele či dlužníka adresovaný druhé smluvní straně (Hurdík, 2012).

Pokud strany uzavřely smlouvu na dobu určitou, kdy dlužník po určitou dobu plní konkrétní povinnost, má možnost jedna ze stran smlouvu vypovědět. Výpovědní doba činí ze zákona tři měsíce a končí posledním dnem kalendářního období (zákon

č. 40/1964 Sb., § 582). Smluvní strany si mohou dohodnout lhůty a účinky výpovědi i jiným způsobem (tamtéž).

1.9.8 Neuplatnění práva (prekluze)

K zániku práva dochází, jestliže nebylo v určené době uplatněno. K tomu dochází pouze v případech stanovených v zákoně (zákon č. 40/1964 Sb., § 583). V důsledku prekluze právo zaniká i ve své naturální podobě (Vondráková, 2011).

1.9.9 Splynutí

Jestliže splyne právo s povinností takovým způsobem, že obojí vyžaduje plnění jedné osoby, pohledávka zaniká. Zákon může v tomto ohledu stanovit i jiná pravidla (zákon č. 40/1964 Sb., § 584). K výše uvedenému dochází zejména při postoupení pohledávek (Vondráková, 2011).

1.9.10 Narovnání

Strany mohou mezi sebou uzavřít dohodu o narovnání, která upřesňuje záležitosti, které se jeví jako sporné či pochybné. Dosavadní závazek je tedy nahrazen závazkem, jehož náležitosti plynou z dohody o narovnání (zákon č. 40/1964 Sb., § 585-§ 587).

1.9.11 Odstoupení od smlouvy, odstupné, zmaření účelu smlouvy

Znění obchodního zákoníku upravuje zánik nesplněné pohledávky navíc i následujícími způsoby: odstoupení od smlouvy, odstupné a zmaření účelu smlouvy.

Odstoupit od smlouvy může jakákoliv strana, a to zejména z důvodu prodlení dlužníka nebo věřitele (zákon č. 513/1991 Sb., § 344-§ 351).

Strany mohou do smlouvy zahrnout, že pokud jedna strana zaplatí druhé určitou sumu (odstupné), smlouva se od počátku ruší. Tento právní úkon nabývá účinnosti až poté, co protistrana svůj úmysl druhé straně oznámí a částku zaplatí (zákon č. 513/1991 Sb., § 355). Výše uvedené lze uplatnit pouze v případě, kdy dlužník doposud ani z části nesplnil svůj dluh nebo jej věřitel nepřijal (Pokorná, Kovařík, Čáp, 2009).

V případě, že již došlo k uzavření smlouvy, ale byl zmařen základní účel, pro který se smlouva uzavírala, může dotčená strana od smlouvy odstoupit. Přitom strana, která od smlouvy odstoupila, je povinna nahradit druhé straně škodu, pokud jí tímto úkonem

vznikla (Pokorná, Kovařík, Čáp, 2009). Výše uvedené upravuje § 356 a § 357 obchodního zákoníku.

1.10 Promlčení a prekluze pohledávky

Pro oba zkoumané instituty – promlčení a prekluzi – je společné, že právem předvídaný následek nastane při současném splnění dvou předpokladů, a to, že uplyne určené časové období, a zároveň v tomto období není právní úkon realizovaný (Weinhold, 2009).

Pojem prekluze je vysvětlen v kapitole 1. 9. 8. V případě druhého institutu se právo promlčí, jestliže nebylo v daném časovém úseku uplatněno. Soud k promlčení přihlédne pouze k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze právo věřiteli přiznat a soud žalobu zamítne. V případě, že dlužník námitku promlčení neuplatní, probíhá nadále soudní řízení. (Drbohlav, Pohl, 2011).

Promlčení pohledávky neznamená, že musí být v účetnictví povinně odepsána – toto odepsání je však vhodné provést s ohledem na zásadu opatrnosti, a to zejména, pokud se k promlčené pohledávce vážou opravné položky (Hašková, 2012).

1.10.1 Promlčecí doba

„Starý občanský zákoník“ vymezuje obecnou tříletou promlčecí dobu (zákon č. 40/1964 Sb., § 101). Promlčecí doba v obchodním zákoníku pozbyvšího platnosti je čtyřletá (zákon č. 513/1991 Sb., § 397), maximální délka promlčecí doby je až deset let (zákon č. 513/1991 Sb., § 401).

Podle „nového občanského zákoníku“ je délka promlčecí lhůty tříletá (zákon č. 89/2012 Sb., § 629). To platí také pro obchodní vztahy. Změnou je vázanost počátku běhu promlčecí lhůty na okamžik, kdy se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro běh promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla (zákon č. 89/2012 Sb., § 619).

Dle nové úpravy je možné, aby si strany ujednaly kratší nebo delší promlčecí lhůtu počítanou ode dne, kdy mohlo být právo uplatněno poprvé (zákon č. 89/2012 Sb., § 630). Promlčecí lhůtu tak lze sjednat v délce trvání nejméně jednoho roku a nejvýše patnácti let. (Nemravová, Vaňková, 2013).

1.11 Pohledávky v účetních a daňových předpisech

Pohledávky mají svůj prostor i v účetních a daňových předpisech. Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, upravuje pohledávky z účetního pohledu. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje pohledávky z hlediska daňového.

1.11.1 Účtová osnova

Účtovou osnovou se rozumí seznam, dle kterého sestavuje účetní jednotka účtový rozvrh. Účtová osnova má celkem deset účtových tříd (od 0 do 9), které se dělí do účtových skupin. Pohledávky v účtové osnově rozdělujeme na krátkodobé a dlouhodobé. Dlouhodobé mají dobu splatnosti delší než jeden rok, krátkodobé maximálně rok nebo kratší dobu splatnosti. Směrná účtová osnova určila pro pohledávky účtovou třídu 3. Zpravidla se používá účet 311 – pohledávky za odběrateli (Drbohlav, Pohl, 2011).

1.11.2 Ocenění a hodnota účetních pohledávek

Účetní jednotky (ÚJ) oceňují pohledávky buď k okamžiku uskutečnění účetního případu (např. k okamžiku vzniku pohledávky nebo k okamžiku nabytí pohledávky postoupením), nebo ke konci rozvahového dne či k jinému okamžiku, kdy se sestavuje účetní závěrka (Drbohlav, Pohl 2011). Každá skupina pohledávek je oceňována jiným způsobem. Jmenovitou hodnotou se oceňují vlastní pohledávky při jejich vzniku. Cizí pohledávky nabyté úplatným postoupením nebo vkladem se oceňují pořizovací cenou (částkou, za kterou byla pořízena, zvýšenou o náklady s pořízením související). Cizí pohledávky nabyté bezúplatně (dar, dědictví) se oceňují reprodukční pořizovací cenou (cenou, za níž byla konkrétní pohledávka pořízena v době, kdy se o pořízení účtuje). Ocenění reálnou hodnotou se použije v případě pohledávky dále určené k obchodování. Naopak všechny závazky se bez rozdílu ocení jmenovitou hodnotou (Hašková, 2012).

Hodnota pohledávky oceněná jmenovitou hodnotou nebo pořizovací cenou se dále snižuje o veškeré úhrady (částečné platby, zápočty), o odpisy pohledávky zúčtované na vrub nákladů a o opravnou položku k pohledávce zúčtovanou na vrub nákladů (tamtéž).

Pro daňové účely lze za hodnotu pohledávky považovat (Hašková, 2012):

- neuhrazenou část pohledávky,
- neodepsanou část pohledávky – brutto stav vykazovaný v rozvaze – stav na účtu pohledávek,
- neodepsanou část pohledávky sníženou o opravné položky, které se vážou ke sledované pohledávce – netto stav pohledávky v rozvaze.

1.11.3 Pohledávky a daň z příjmů

Největším problémem v souvislosti s pohledávkami a daní z příjmů je nedodržení kontinuity, neboť zdaňování výnosů se váže ke dni poskytnutí služby nebo dodání zboží, nikoli ke dni zaplacení. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů tedy umožňuje jednorázový odpis po lhůtě splatnosti do daňových nákladů. Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách upravuje postup pro vytváření opravných položek (OP) k pohledávkám po datu splatnosti a též k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení. Tento zákon dále upravuje daňově uznatelné náklady při postoupení nebo vkladu pohledávky (Drbohlav, Pohl, 2011).

1.11.4 Opravný daňový doklad

Pokud je k již zaúčtované pohledávce vystaven opravný daňový doklad, dochází i ke snížení základu pro tvorbu opravné položky k pohledávce. U vystaveného opravného daňového dokladu se u věřitele účtuje v okamžiku jeho vystavení nebo splnění podmínek pro opravení určité částky opačným zápisem jako u vystavené faktury. V případě vystavení opravného daňového dokladu v následujícím období po vystavení prvotní faktury se opravný daňový doklad zaúčtuje na vrub mimořádných nákladů (Hašková, 2012).

Z daňového hlediska je nutné rozlišovat, z jakého důvodu je opravný daňový doklad vystavován. Je několik možností, a to z důvodu řádné reklamace či z důvodu dodatečného poskytnutí množstevní nebo jiné slevy v souladu s všeobecnými obchodními podmínkami dodavatele. Zde lze považovat snížení základu daně za „daňově účinné“. Další možností je opravný daňový doklad vystavený v důsledku prominutí dluhu, vzdání se práva ze strany věřitele nebo v důsledku narovnání. V těchto případech nelze snížení pohledávky na vrub výsledku hospodaření akceptovat pro

daňové účely, protože se jedná o dobrovolný akt věřitele. Pokud část nebo i celá pohledávka zanikla bez náhrady, je nutné ji odepsat do nedaňových nákladů (Hašková, 2012).

1.11.5 Tvorba opravných položek k pohledávkám

Tvorbou opravných položek k pohledávkám se v účetnictví rozumí snížení netto hodnoty příslušné pohledávky zúčtované na vrub účetních nákladů. Účetně se opravná položka zaúčtuje na vrub nákladů v okamžiku snížení ocenění pohledávky, které má pouze dočasný charakter (Pilařová, Pilátová, 2012).

Opravné položky lze tvořit pouze k nepromlčeným pohledávkám, o kterých bylo účtováno ve výnosech, a zároveň se nejednalo o osvobozený příjem nebo příjem nezahrnovaný do základu daně či zahrnovaný do samostatného základu daně nebo základu pro zvláštní sazbu daně. Tvorbou daňových opravných položek usiluje účetní jednotka o vrácení výnosů zdaněných v minulosti. Pohledávka musí být prokazatelně v majetku poplatníka – na rozvahových účtech. Plátce DPH vytváří opravné položky z celé hodnoty pohledávky, tedy včetně DPH (Drbohlav, Pohl 2011).

Tvorba ani zúčtování účetních opravných položek k pohledávkám v některých případech nemá vliv na daňový základ – není daňově účinná. Naopak existují i daňově uznatelné opravné položky. Pokud je tvořena opravnou položku k pohledávce dle zákona o rezervách, pak jsou opravné položky daňově uznatelné, což ve výsledku snižuje daňovou povinnost. Účtuje se předkontací 558/391 na příslušných účtech. V případě, že je tvořena opravná položka, která ale není v souladu se zákonem o rezervách, není daňově účinná, účtuje se na příslušných účtech předkontací 559/391 (Hašková, 2012).

Účetní opravné položky se tvoří podle vnitropodnikové směrnice na základě toho, že se pohledávka stala rizikovou. Výše opravné položky odráží riziko vyplývající z možného neuhrazení pohledávky nebo skupiny pohledávek (Drbohlav, Pohl, 2011). Opravná položka se ruší, pokud pominul důvod pro její tvorbu – pohledávka byla uhrazena, došlo k trvalému odepsání pohledávky, případně její jiné likvidaci (Hašková, 2012).

Jednorázová tvorba zákonné opravné položky k pohledávkám

Jednorázovou OP, tedy v hodnotě 100 % její neuhrazené rozvahové hodnoty můžeme vytvořit k pohledávkám, které jsou uvedeny v § 8c zákona o rezervách. Taktéž můžeme vytvořit OP za dlužníky v insolvenčním řízení. Tvorbu této OP dle zákona o rezervách lze realizovat na základě usnesení soudu o prohlášení konkurzu nebo o povolení vyrovnání, a to v roce, ve kterém poplatník své pohledávky přihlásil do insolvenčního řízení řádně a včas. Na pohledávky přihlášené po stanovené lhůtě již jednorázovou OP tvořit nelze. Zákonnou OP lze tvořit do výše zůstatku na příslušném účtu pohledávky, nejvýše však do výše pohledávek přihlášených u insolvenčního soudu (Drbohlav, Pohl, 2011).

Postupná tvorba zákonné opravné položky k pohledávkám

Opravné položky lze tvořit jen za předpokladu, že se vztahují k výnosovým pohledávkám a nejsou promlčeny, netvoří se k nim další OP a rezervy. Rozdílne se pak dle zákona o rezervách vytváří OP k pohledávkám s rozvahovou hodnotou v okamžiku jejich vzniku. Základní výše opravné položky činí 20 % z hodnoty nezaplacené pohledávky (po uplynutí 6 měsíců od data splatnosti), přičemž tyto OP lze tvořit pouze u pohledávek o jmenovité hodnotě při vzniku nepřevyšující 200 000 Kč; u ostatních pohledávek existuje podmínka zahájení soudního, rozhodčího nebo správního řízení. Vyšší OP lze tvořit k pohledávkám, u kterých uplynula určitá doba od data splatnosti (viz tabulka).

Tabulka 2: Výše opravných položek k pohledávkám

Od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo více než:	Limitní výše zákonné OP z neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky
12 měsíců	33 %
18 měsíců	50 %
24 měsíců	66 %
30 měsíců	80 %
36 měsíců	100 %

(Zdroj: zpracováno na základě zákona č. 593/1992 Sb., 2013)

1.11.6 Odpisy pohledávek

Existují daňové a účetní odpisy. Daňové odpisy slouží k výpočtu základu daně a ovlivňují výši daně. Účetní odpisy ovlivňují účetní výkazy (Pilařová, Pilátová, 2012).

Pohledávky se odepisují na vrub nákladů, dojde tak ke snížení ocenění pohledávky, které má trvalý charakter. Odepsané pohledávky se sledují pouze v podrozvahové evidenci a odepsanou pohledávku nelze nikdy aktivovat zpět do účetního majetku (Hašková, 2012).

Odpis pohledávky probíhá tím způsobem, že při vzniku pohledávky účtujeme předkontací 311/ 60x, kdy se očekává, že bude pohledávka řádně zaplacená. Později se dojde ke zjištění, že úhradu pohledávky nelze očekávat, a bude tak vytvořena OP předkontací 558/391 – daňová nebo 559/391 – účetní. Poté bude vytvořen odpis předkontací 546/311. Nutné je rozpuštění OP pomocí předkontace 391/558, případně 391/559 (Hašková, 2012).

Tabulka 3: Řešení pohledávek z daňového a účetního pohledu

	Daňové OP	Účetní OP
Tvorba OP	558/391	559/391
Rozpuštění OP	391/558	391/559
Odpis pohledávky	546/311	546/311

(Zdroj: zpracováno na základě zákona č. 593/1992 Sb., 2013)

1.12 Ekonomické analýzy zjišťující stav podnikatelského subjektu

Existuje velké množství ekonomických analýz, které zjišťují stav podnikatelského subjektu. Nejznámější a také nejpoužívanější z nich je SWOT analýza, dále se používá např. SLEPT (PEST) analýza. Dalším ekonomickým ukazatelem stavu podnikatelského subjektu je analýza doby obratu pohledávek a závazků z obchodních vztahů. V neposlední řadě se u podnikatelských subjektů sleduje rentabilita, zadluženost a likvidita.

1.12.1 SWOT analýza

SWOT analýza je metoda, pomocí které lze identifikovat silné a slabé stránky podnikatelského subjektu, jeho příležitosti a hrozby spojené s určitým projektem, typem podnikání, podnikatelským záměrem, politikou apod. Díky této analýze je možné komplexně vyhodnotit fungování sledovaného podnikatelského subjektu, nalézt problémy nebo nové možnosti růstu. Tato analýza je součástí strategického plánování uvnitř podnikatelského subjektu (Kaňovská, 2009). Faktory, které se analyzují, jsou nastíněny na následujícím obrázku.

Obrázek 1: SWOT analýza
(Zdroj: převzato z webu Sun marketing, 2013)

1.12.2 SLEPT analýza

SLEPT (někdy též PEST, STEP, PESTLE) analýza se využívá k rozboru makroprostředí. Jednotlivá písmena z názvu představují konkrétní faktory, přičemž např. faktor přírodní a ekologický je zkoumán spíše zřídka (Kaňovská, 2009).

- S – sociální (demografické)
- L – legislativní (politické)
- E – ekonomické
- P – přírodní a ekologické
- T – technické a technologické

Tato analýza napomáhá podnikatelskému subjektu především udržovat dobré vztahy s dodavateli, distributory a odběrateli (tamtéž).

1.12.3 Doba obratu pohledávek a závazků z obchodního styku

Ukazatel doby obratu pohledávek z obchodního styku zachycuje průměrnou dobu, za kterou věřitel (dodavatel) získá pohledávky od dlužníků (odběratelů). Čím je ukazatel nižší, tím méně zdrojů k financování pohledávek věřitel potřebuje a naopak. Vysoký ukazatel doby obratu pohledávek zpravidla vyjadřuje špatnou platební morálku dlužníků či vysoký podíl nedobytných pohledávek (Rudolský, 2012). Doba obratu pohledávek se vyjadřuje ve dnech. Výpočet doby obratu pohledávek z obchodního styku dle Rudolského je následující:

$$\text{doba obratu pohledávek} = \frac{\text{pohledávky} \cdot 365}{\text{tržby}}$$

Ukazatel doby obratu závazků měří průměrnou dobu, za kterou věřitel (dodavatel) hraří závazky z obchodního styku. Průměrná doba obratu závazků odráží především likvidní situaci věřitele (tamtéž). Doba obratu závazků se vyjadřuje ve dnech. Výpočet doby obratu závazků je dle Rudolského následující:

$$\text{doba obratu závazků} = \frac{\text{závazky} \cdot 365}{\text{tržby}}$$

1.12.4 Charakteristika rentability, likvidity, zadluženosti

Rentabilita obecně přináší obraz o efektivitě hospodaření konkrétního podnikatelského subjektu. Dokáže charakterizovat, zda je vhodnější pracovat s vlastním či cizím kapitálem, zároveň poukazuje na slabé stránky hospodaření podnikatelského subjektu (Jadviščák, 2011).

Likvidita je schopnost podnikatelského subjektu přeměnit majetek na peněžní prostředky. Konkrétní subjekt je likvidní v případě, že má finanční prostředky na včasnou úhradu svých závazků, nedochází tak k prodlení v platbách věřitelům (Rudolský, 2012).

Zadluženost charakterizuje úvěrové zatížení podnikatelského subjektu. Toto zatížení je do jisté míry žádoucí vzhledem k potřebě financování z cizích zdrojů. Nesmí ovšem subjekt zatěžovat vysokými náklady. Míra zadluženosti úzce souvisí s rentabilitou podnikatelského subjektu. Čím vyšší je rentabilita konkrétního subjektu, tím vyšší je přijatelná míra zadluženosti (Jadviščák, 2011).

1.12.5 Shrnutí teoretických východisek

Veškerá teoretická východiska a pojmy uvedené v této kapitole budou využity v analýze současného stavu sledovaného podnikatelského subjektu. Následně se stanou podkladem pro samotné návrhy řešení analyzovaného problému.

2 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

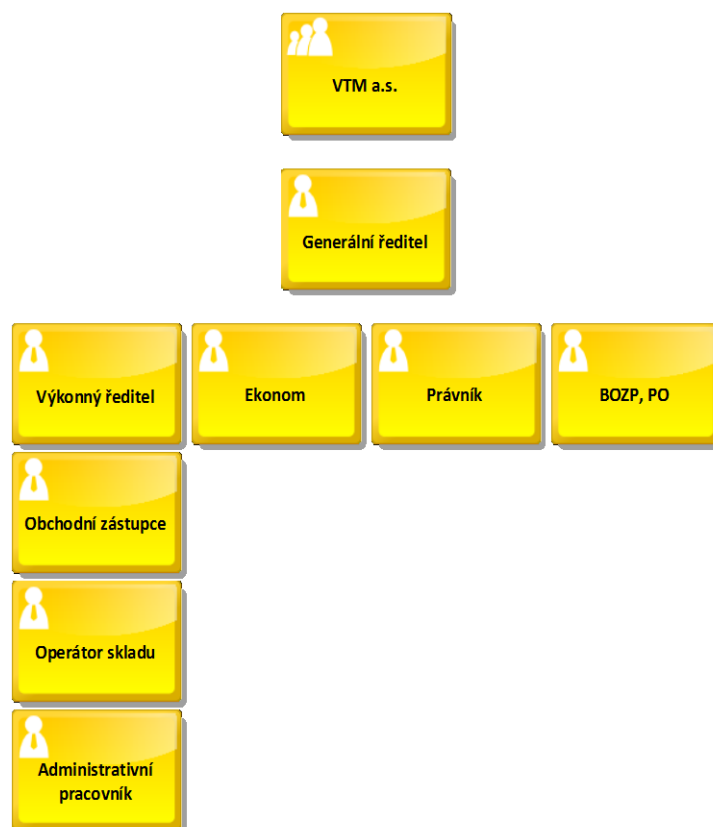
Následující kapitola se věnuje charakteristice podnikatelského subjektu VTM a.s. Tato část analyzuje, jak doposud společnost zajišťuje svoje pohledávky a jakým způsobem řeší problémové.

2.1 Charakteristika podnikatelského subjektu

Podnikatelský subjekt VTM a.s. byl založen v roce 2003, sídlí v Brně. Hlavním předmětem podnikání této společnosti je nákup a prodej technických materiálů a průmyslových polotovarů (Hašková, 2013). Vedení analyzovaného podnikatelského subjektu si v bakalářské práci nepřálo uvádět obchodní firmu, proto je pro účely této práce používán název VTM a.s.

2.1.1 Organizační struktura

Na následujícím obrázku je schéma organizační struktury VTM a.s. V čele stojí generální ředitel, pod jehož vedením jsou: výkonný ředitel, ekonom, právník a oddělení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Ekonom a právník jsou externími zaměstnanci. Pod vedením výkonného ředitele pracuje obchodní zástupce, který řídí operátora skladu. Ten dohlíží na práci administrativního pracovníka (Hašková, 2013).

Obrázek 2: Organizační struktura firmy VTM a.s.

(Zdroj: zpracováno na základě osobního sdělení, Hašková, 2013)

Právní forma podnikatelského subjektu VTM a.s. je akciová společnost. Statutárním orgánem společnosti VTM a.s. je představenstvo v čele s předsedou představenstva a místopředsedou představenstva. Jménem společnosti jedná předseda představenstva. Dalším orgánem této společnosti je dozorčí rada, v jejímž čele působí předseda a místopředseda dozorčí rady.

2.1.2 SWOT analýza podnikatelského subjektu

Jednou ze silných stránek společnosti VTM a.s. jsou zejména zaměstnanci, kteří mají dlouhodobou praxi v oboru a jsou zkušenými obchodníky v dané oblasti. Silnou stránkou je také systém a organizace práce. Tyto dvě složky uvnitř společnosti bezproblémově fungují. Dalším z pozitiv je způsob financování – podnikatelský subjekt většinu svých výdajů financuje převážně ze zisku předešlých let. V neposlední řadě jsou to informační technologie, a to jak vynikající hardware, který se neustále průběžně obnovuje, tak i propracovaný software (sběr a vyhodnocování dat). Tyto technologie jsou patřičně zabezpečeny. Proto lze předpokládat, že data získaná z tohoto

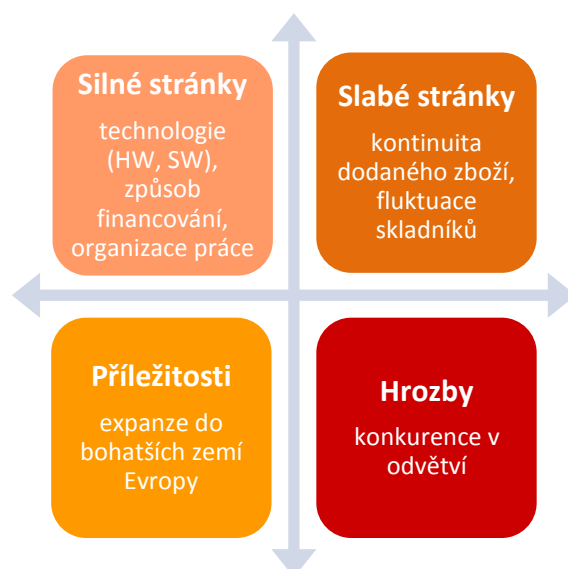
podnikatelského subjektu budou s největší pravděpodobností správná a spolehlivá (Hašková, 2013).

Naopak slabou stránkou je fluktuace zaměstnanců, a to zejména skladníků. Tato fluktuace má za následek opakované zaučování nových pracovníků, což je pro společnost VTM a.s. neefektivní po stránce finanční i časové (tamtéž).

Nejčastějším problémem podnikatelského subjektu VTM a.s. je nedodržení kontinuity obchodního případu. Problém je obvykle zaviněn dodavatelem zboží, ať už se jedná o nedodržení smlouveného termínu dodání, dodání zboží v horší kvalitě nebo dodání menšího množství zboží. Podnikatelský subjekt VTM a.s. následně nemůže dodržet smluvní podmínky dohodnuté se svým odběratelem a přistupuje se ke smluvním sankcím, které je podnikatelský subjekt VTM a.s. povinen uhradit (Hašková, 2013).

Obchodní společnost VTM a.s. funguje již řadu let jako velkoobchod s technickými materiály. Veškerý svůj materiál nakupuje v zemích západní Evropy a dále je prodává pouze do střední Evropy. Příležitostí pro tuto společnost, vzhledem k předmětu podnikání, je zviditelnit se i v jiných zemích, a to zejména na trhu východní Evropy. Tento krok by mohl pomoci podnikatelskému subjektu v jeho dalším hospodářském rozvoji (tamtéž).

Hrozbou může být v této souvislosti postupně vznikající konkurence v odvětví, ve kterém společnost VTM a.s. působí. Postupem času si konkurence získá určitý status na tomto trhu a pro společnost to bude znamenat menší prostor a šanci zvětšovat svoje tržby (Hašková, 2013).

Obrázek 3: SWOT analýza subjektu VTM a.s.
 (Zdroj: zpracováno na základě osobního sdělení, Hašková, 2013)

2.1.3 SLEPT analýza podnikatelského subjektu

Co se týče sociálních aspektů makroekonomického prostředí, podnikatelský subjekt VTM a.s. neprodává svoje zboží koncovým zákazníkům – spotřebitelům, ale dalším subjektům, které tyto produkty dále zpracovávají. Nemusí se proto soustředit na reklamu a trendy životního stylu. Naopak je tato společnost závislá na stavu technologického prostředí v makroekonomickém měřítku. Ke svému hospodaření využívá infrastrukturu (silniční dopravu, potrubní dopravu, suroviny, elektrické energie, telekomunikaci apod.). Legislativní faktor ovlivňuje podnikatelský subjekt v daleko širším rozsahu, a to z hlediska změn zákonů a vyhlášek, kterými se musí řídit. Jedním z aktuálních příkladů je změna občanského zákoníku. Ekonomické prostředí a jeho chování má na podnikatelský subjekt též nemalý dopad. Jsou to především změny sazeb DPH, daně z příjmů, daně silniční, daně z nemovitostí apod. Daňové sazby mají v současnosti rostoucí trend, což podnikatelský subjekt finančně zatěžuje (Hašková, 2013).

2.1.4 Analýza doby obratu pohledávek a závazků z obchodního styku

Ke dni 31. 12. 2013 měl podnikatelský subjekt VTM a.s. průměrně dobu obratu pohledávek z obchodního styku 42 dní. Průměrná doba obratu závazků z obchodního styku byla průměrně 40 dní. Postup výpočtu znázorňují následující rovnice:

$$\text{doba obratu pohledávek} = \frac{5\,130\,000 \cdot 365}{45\,000\,000}$$

$$\text{doba obratu pohledávek} = 42 \text{ dní}$$

$$\text{doba obratu závazků} = \frac{4\,990\,000 \cdot 365}{45\,000\,000}$$

$$\text{doba obratu závazků} = 40 \text{ dní}$$

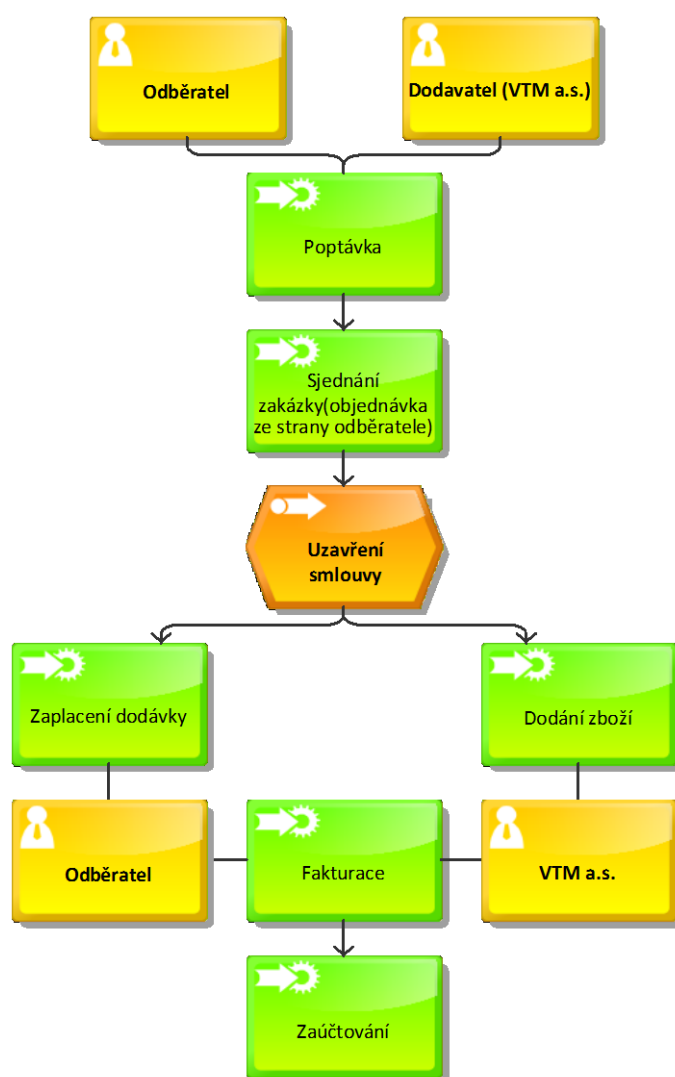
Z výsledků je patrné, že průměrná doba obratu pohledávek je delší než doba obratu závazků, což je pro podnikatelský subjekt negativní faktor. Rozdíl mezi dobou obratu pohledávek a dobou obratu závazků není nějak markantní, přesto by se společnost VTM a.s. v budoucnu mohla dostat do druhotné platební neschopnosti.

2.1.5 Charakteristika rentability, likvidity a zadluženosti

Podnikatelský subjekt VTM a.s. je v posledních pěti letech velmi rentabilní. Bez problému tak může využívat financování prostřednictvím cizího kapitálu, aniž by se potýkal s vysokou mírou zadluženosti (ta se pohybuje v únosné míře). Obchodní společnost má finanční prostředky na včasnou úhradu svých závazků, nedochází k prodlení v platbách věřitelům, což značí, že je likvidní (Hašková, 2013).

2.2 Charakteristika pohledávek podnikatelského subjektu

Následující schéma znázorňuje, jak probíhá zpracování obchodního případu uvnitř společnosti VTM a.s. Jedná se o zcela rutinní postup, který obdobně probíhá u každé zakázky tohoto podnikatelského subjektu.

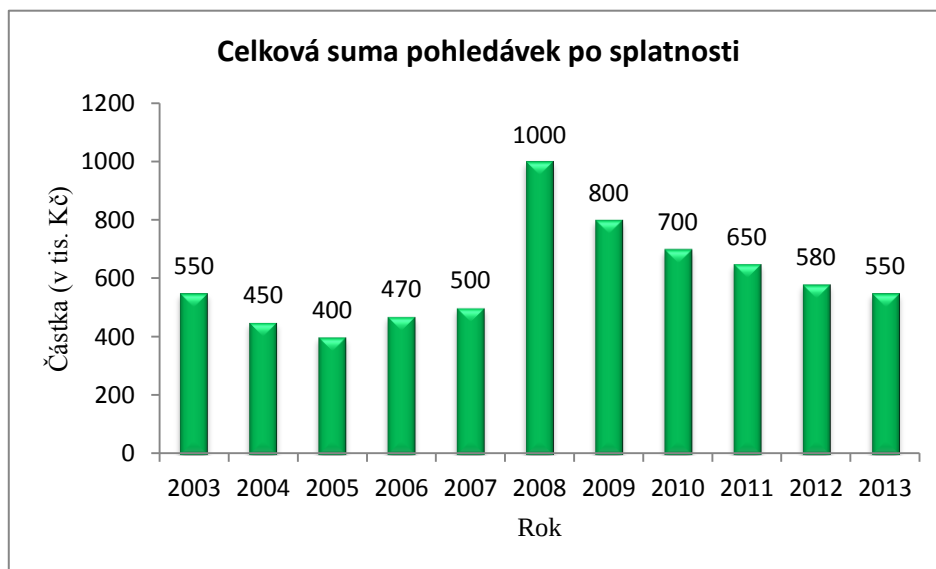
Obrázek 4: Zpracování obchodního případu podnikatelského subjektu VTM a.s.
(Zdroj: zpracováno na základě osobního sdělení, Hašková, 2013)

Vzhledem k předmětu podnikání společnosti VTM a.s. je zjevné, že se jedná o obchodně-právní vztahy s jinými podnikatelskými subjekty.

Následující graf nastiňuje vývoj pohledávek po splatnosti v jednotlivých letech (2003-2013). Jednotlivé sloupce znázorňují celkovou sumu pohledávek v konkrétním roce v tisících Kč. Z grafu je patrné, že pohledávky po splatnosti zaznamenaly největší nárůst v roce 2008, a to především v důsledku celosvětové ekonomické krize, která se odrazila ve všech ekonomických odvětvích. Od tohoto roku se počet neuhrazených pohledávek

stále zmenšuje. Přesto ale v tomto podnikatelském subjektu přetrvává problém s vymáháním pohledávek od dlužníků (Hašková, 2013).

Hodnoty v následujícím grafu jsou zaokrouhleny na celé desítky tisíc korun. Data jsou čerpána z interních materiálů podnikatelského subjektu VTM a.s.

Graf 1: Celková suma pohledávek po splatnosti v jednotlivých letech
(Zdroj: zpracováno na základě osobního sdělení, Hašková, 2013)

2.3 Stávající zajištění pohledávek

Podnikatelský subjekt VTM a.s. si zajišťuje pohledávky způsobem, který je k dlužníkům poněkud benevolentní – nemotivuje je k včasnému uhrazení dluhu.

Společnost VTM a.s. vzniklé pohledávky zajišťuje obvykle zálohou sjednanou v písemné smlouvě. Nečiní tak ale u všech svých dlužníků. Zajištění zálohou realizuje především u nových zákazníků, s nimiž doposud neměla žádnou zkušenost. V případě, že se po určité době zákazník jeví jako solidní – platí řádně a včas své dluhy, přestane od něj společnost požadovat jakékoliv zálohy. Kromě výše uvedeného způsobu zajištění nevyužívá podnikatelský subjekt VTM a.s. žádné jiné možnosti. (Hašková, 2013).

2.4 Stávající vymáhání pohledávek

Pokud nastane situace, že dlužník nezaplatí svůj závazek do data splatnosti, stanoví mu společnost VTM a.s. náhradní termín, ve kterém by měl svůj dluh uhradit. Tuto informaci dlužník obdrží mailem, případně jej společnost uvědomí telefonicky.

V případě, že dlužník nezaplatí ani v nově stanoveném termínu, přejde věřitel k upozornění formou písemných upomínek. První upomínku obdrží dlužník po 30 dnech od termínu splatnosti. Pokud ani tehdy fakturu neuhradí, obdrží druhou upomínku, a to po 45 dnech od data splatnosti. Neuhradí-li dlužník ani po dvou upomenutích svůj dluh, přichází na řadu jednání podnikatelského subjektu VTM a.s. s advokátem, který převezme právní zastoupení při vymáhání problémových pohledávek. Spolupráce s advokátem nebyla vždy samozřejmostí. Této možnosti začala společnost VTM a.s. využívat až od druhé poloviny roku 2012 (Hašková, 2013).

2.5 Inventarizace pohledávek

Dne 30. 6. 2013 proběhla v podnikatelském subjektu poslední inventarizace pohledávek. Po dokončení této činnosti byly pohledávky rozděleny do tří následujících skupin:

- a) pohledávky před datem splatnosti,
- b) pohledávky po datu splatnosti,
- c) promlčené pohledávky.

Co se týče pohledávek před datem splatnosti, podnikatelský subjekt čeká na úhradu ze strany dlužníka. Pohledávky po datu splatnosti se dělí dále podle toho, kolik dní uběhlo od data splatnosti.

Tabulka 4: Způsob řešení pohledávek po datu splatnosti

Počet dnů od data splatnosti	Řešení
Do 30 dnů	věřitel pohledávku neřeší
Do 60 dnů	věřitel dlužníka upomenul
Nad 90 dnů	věřitel předal pohledávku advokátovi
Nad 180 dnů	věřitel vytvořil zákonné OP dle ZoR § 8a
Nad 365 dnů	věřitel vytvořil zákonné OP dle ZoR § 8c

(Zdroj: zpracováno na základě osobního sdělení, Hašková, 2013)

Speciální skupinou jsou pohledávky vůči dlužníku v insolvenčním řízení. Zde věřitel čeká na rozhodnutí insolvenčního správce, kdy věřitel může být zčásti uspokojen nebo nebude uspokojen vůbec, pokud výtěžek z prodeje majetkové podstaty dlužníka nepostačuje (Hašková, 2013).

Poslední skupinou jsou pohledávky promlčené. Zde nastalo pochybení ze strany věřitele, který se nezačal těmito pohledávkami závčas zabývat. Co se týče účetního hlediska, musí pro věrný obraz účetnictví tyto pohledávky zcela odepsat (tamtéž).

Po dokončení inventarizace pohledávek vytrídil pověřený zaměstnanec ty problémové a zjistil rizikovost pohledávek dosud neuhrazených. Též bylo třeba zjistit, zda k některým z pohledávek neexistuje protiplnění např. ve formě započtení. Dále zda byly k výše uvedeným pohledávkám vytvořeny opravné položky, které jsou v subjektu tvořeny dle účetní vnitropodnikové směrnice, a v poslední řadě, zda jsou pohledávky promlčeny či nikoli (Hašková, 2013).

2.6 Okruhy problémových pohledávek

Pro účely bakalářské práce byly pohledávky po datu splatnosti rozděleny do tří následujících skupin:

- pohledávky do výše 30 000 Kč,
- pohledávky nad hodnotu 30 000 Kč,
- pohledávka v insolvenčním řízení v celkové hodnotě 826 000 Kč (Hašková, 2013).

2.6.1 Pohledávky do výše 30 000 Kč

K pohledávkám do 30 000 Kč za jedním dlužníkem lze vytvořit opravnou položku až do 100 % jejich původní výše, ale jen za podmínky, že nebyly dosud promlčeny. Zde má podnikatelský subjekt k datu inventarizace pohledávek následující tři dlužníky:

Společnost Alfa s.r.o.

Společnost Alfa s.r.o. má dluh vůči společnosti VTM a.s. z titulu nezaplacené kupní ceny dle kupní smlouvy. Pohledávka, jež společnosti VTM a.s. vznikla, byla v hodnotě 28 000 Kč. Doba splatnosti pohledávky byla 30 dnů (20. 4. 2012). Dlužník v této lhůtě fakturu neuhradil. Společnost VTM a.s. se proto rozhodla dlužníka upomínat. Ten však ani přes upomínky svůj dluh neuhradil. Výše uvedená pohledávka nebyla dosud promlčena, uběhlo více než 12 měsíců od doby splatnosti, a proto k ní byla vytvořena opravná položka ve výši 100 % (Hašková, 2013).

Společnost Beta s.r.o.

Tento podnikatelský subjekt má závazek vůči společnosti VTM a.s. Celková dlužná částka k datu vzniku závazku činila 27 500 Kč. Společnost Beta s.r.o. uhradila do splatnosti pohledávky 10 000 Kč z celkové výše dluhu. Doba splatnosti byla mezi stranami dohodnuta na 7. 2. 2011. Dlužník dosud nezaplatil zbylou částku 17 500 Kč, která vznikla z titulu nezaplacení kupní ceny dle kupní smlouvy. Tato pohledávka nebyla k datu inventarizace pohledávek promlčená. Nebyla k ní vytvořena žádná opravná položka (Hašková, 2013).

Společnost Gama s.r.o.

Společnosti VTM a.s. vznikla dne 3. 5. 2009 pohledávka z titulu nezaplacené kupní ceny dle kupní smlouvy ve výši 24 700 Kč za společností Gama s.r.o. Ta neuhradila vystavenou fakturu do data splatnosti ani v náhradním termínu do 31. 10. 2009. Na zasílané upomínky tato společnost nereagovala. K pohledávce byla v roce 2011 vytvořena opravná položka ve výši 100 %. Tato pohledávka byla k datu 31. 10. 2013 promlčená. Z tohoto důvodu byl před datem promlčení pohledávky proveden jednorázový odpis. Poté došlo k rozpuštění opravné položky (Hašková, 2013).

2.6.2 Pohledávky nad hodnotu 30 000 Kč

Ve skupině pohledávek nad 30 000 Kč vymáhá podnikatelský subjekt VTM a.s. pohledávky u následujících dlužníků:

Společnost Delta a.s.

Tento podnikatelský subjekt má vůči společnosti VTM a.s. dluh ve výši 150 000 Kč z titulu nezaplacené kupní ceny dle kupní smlouvy. Datum splatnosti pohledávky bylo 14. 10. 2012. Dlužník nereaguje na věřitelem zaslané upomínky. Podnikatelský subjekt VTM a.s. se proto v roce 2013 rozhodl proti tomuto dlužníku zahájit soudní řízení dle OSŘ, aby posléze mohl začít tvořit opravnou položku dle ZoR 8a (postupná tvorba). K 31. 12. 2013 byla pohledávka 12 měsíců po datu splatnosti. Proto bylo obchodní společnosti doporučeno, aby přistoupila k vytvoření opravné položky dle zákona o rezervách (Hašková, 2013).

Společnost Epsilon s.r.o.

Společnost Epsilon s.r.o. dluží věřiteli celkovou částku ve výši 45 000 Kč. Datum splatnosti pohledávky bylo 22. 9. 2012. Dlužník do dne inventarizace pohledávek nesplatil ani část dluhu. Zde se společnost VTM a.s. nachází v patové situaci. Od dlužníka požaduje částku 45 000 Kč, ale podat žalobu dle OSŘ v tomto případě odmítla, neboť vymáhaná částka není tak vysoká jako v případě společnosti Delta. Věřitel se obává, že by toto řešení bylo neekonomické vzhledem k výši soudních poplatků, odměny advokáta, cestovného atd. (Hašková, 2013).

Společnost Kappa s.r.o.

Další problémová pohledávka je ve výši 85 000 Kč, a to za společností Kappa s.r.o. z titulu neuhrazené kupní ceny dle kupní smlouvy. Datum splatnosti této pohledávky bylo 13. 5. 2008 a nikdy k ní nebyly vytvořeny žádné opravné položky. Vzhledem k tomu, že již došlo k promlčení pohledávky, nelze k ní ani žádné opravné položky tvořit (Hašková, 2013).

Společnost Lambda s.r.o.

Za společností Lambda vznikla společnosti VTM a.s. pohledávka ve výši 63 000 Kč z titulu smluvní pokuty. Splatnost této pohledávky byla 12. 11. 2012, přičemž k datu 20. 3. 2014 zůstala neuhrazena. Dle zákona o rezervách nelze k pohledávce z titulu smluvní pokuty vytvořit opravnou položku (Hašková, 2013).

Ostatní nedobytné pohledávky

Podnikatelský subjekt VTM a.s. má (mimo výše uvedených pohledávek) další neuhrazené pohledávky, ke kterým nebyla vytvořena opravná položka, i přesto že vytvořena být měla. Bylo zjištěno, že celkem dvě pohledávky byly již promlčeny. V tomto případě opravné položky tvořit nelze. Společnost VTM a.s. by tedy tyto pohledávky měla odepsat v plné výši (tamtéž).

2.6.3 Pohledávka v insolvenčním řízení

Další případ, který podnikatelský subjekt VTM a.s. řeší, je vymáhání pohledávky u obchodní společnosti Omega s.r.o. nacházející se v insolvenčním řízení. Obchodní

společnost Omega a.s. dluží podnikatelskému subjektu VTM a.s. částku 826 000 Kč z titulu neuhrazené kupní ceny dle kupní smlouvy. V květnu roku 2012 byl podán insolvenčnímu soudu návrh na zahájení insolvenčního řízení proti tomuto dlužníkovi. V červnu téhož roku společnost VTM a.s. svoji pohledávku řádně přihlásila. V září bylo vydáno rozhodnutí o úpadku a v souvislosti s ním i rozhodnutí o formě řešení úpadku. Na společnost Omega s.r.o. byl vyhlášený konkurz. Ke dni 25. 3. 2014 tento stav stále trvá (dle insolvenčního rejstříku na serveru justice.cz.) Společnost VTM a.s. již vytvořila opravnou položku ve výši 100 % (Hašková, 2013).

2.7 Daňový, účetní a ekonomický dopad problémových pohledávek

Problémové pohledávky jsou ve společnosti VTM a.s. z daňového hlediska ošetřeny formou opravných položek, které musí být tvořeny dle zákona o rezervách. Tyto OP jsou daňově účinné, a tak umožňují věřiteli snižovat základ daně. Podnikatelský subjekt VTM a.s. ovšem daňové opravné položky netvoří důsledně. Nejsou tvořeny u pohledávek, u nichž je to možné. To má za důsledek vyšší základ daně a ve výsledku i vyšší daňovou povinnost, která podnikatelský subjekt ekonomicky zatěžuje. Účetní opravné položky tvoří společnost VTM a.s. velmi zřídka, což zkresluje věrný obraz účetnictví tohoto subjektu. Co se týče doby obratu pohledávek, měla by být výrazně kratší než doba obratu závazků, a to z toho důvodu, aby se společnost nedostala do platební neschopnosti (Hašková, 2013).

2.8 Shrnutí analýzy problémových pohledávek

Analýza jednotlivých pohledávek podnikatelského subjektu VTM a.s. odhalila, že obchodní společnost své pohledávky dobře nezajišťuje již při jejich vzniku. Podnikatelský subjekt si dostatečně neprověřuje své potenciální smluvní partnery. V další řadě subjekt v roli věřitele zdaleka nevyužívá možností, které by mu ve vymáhání neuhrazených pohledávek po datu splatnosti napomohly. Co se týče daňového, účetního a ekonomického hlediska, společnost VTM a.s. u některých pohledávek netvoří zákonné opravné položky, jejichž tvorba by snížila základ daně pro daň z příjmů, a zmírnila by tak ekonomický dopad na podnikatelský subjekt.

3 VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ

Vzhledem k problémovým pohledávkám, se kterými se podnikatelský subjekt VTM a.s. potýká, uvádím v následující kapitole několik doporučení, která by společnosti mohla pomoci.

3.1 Zlepšení prevence vzniku nedobytných pohledávek

Jak již bylo předesláno v teoretické části této práce, důležitým krokem při uzavírání smlouvy je kvalitní zajištění pohledávky ze strany věřitele. Podstatné pro podnikatelský subjekt VTM a.s. je předcházení vzniku nedobytných pohledávek. V tomto případě doporučuji využít webové stránky administrativního registru ekonomických subjektů (ARES). Obsah těchto stránek je volně dostupný, navíc je možné stáhnout si databázi ARES. Dále věřiteli navrhuji nahlédnout do sbírky listin, která je součástí obchodního rejstříku. Vhodnou možností, jak si lze potenciálního dlužníka prověřit, je prostřednictvím Centrálního registru dlužníků České republiky. Věřitel může nahlédnout i do insolvenčního rejstříku. Všechny výše uvedené způsoby umožňují informovat se o tuzemských podnikatelských subjektech a jsou zcela bezplatné. Věřitel si tak může vyhledat relevantní informace o potenciálním smluvním partnerovi, na základě kterých se může rozhodnout, zda smlouvu uzavřít či nikoli.

Nedílnou součástí obchodního vztahu by mělo být uzavření písemné smlouvy, a to z důvodů uvedených v teoretické části práce. Ve smlouvě bych doporučovala sjednat zálohové platby minimálně v poloviční výši, raději však ve výši 60 % a více z celkové výše pohledávky.

Vzhledem ke skutečnosti, že podnikatelský subjekt VTM a.s. kontroluje svoje pohledávky jen v případě inventarizace, doporučila bych určit tzv. správce pohledávek, který by byl vybrán ze stávajících zaměstnanců obchodní společnosti. Jeho mzda by byla příslušně navýšena. Tento pověřený zaměstnanec by kontroloval tvorbu a rozpuštění opravných položek, odpisů a promlčení pohledávek. Dále by se zabýval platbami dlužníků a sledoval by, zda se jednotliví dlužníci nepotýkají s problémy např. s likviditou.

3.2 Řešení problematické pohledávky mimosoudní cestou

V případě, že dlužník neuhradí svůj dluh do data splatnosti, doporučuji pohledávku řešit nejdříve mimosoudní cestou.

Neuhradí-li dlužník pohledávku do 14 dnů od doby splatnosti, navrhuji zaslat první písemnou upomínku (nedoporučuji upomínat až po 30 dnech, jak tomu bylo u podnikatelského subjektu dosud). Nereaguje-li dlužník na tuto upomínku, navrhuji zaslat druhou upomínku již po 30 dnech od data splatnosti. Veškeré upomínky doporučuji zasílat doporučenou poštou do vlastních rukou dlužníka. Výsledkem tohoto upomínání by mohl být návrh splátkového kalendáře ze strany věřitele (viz příloha č. 1). V případě, že dlužník neuhradí splátku dle splátkového kalendáře, ztratí výhodu splátek (věřitel bude požadovat úhradu celé pohledávky). Návrh splátkového kalendáře by měl věřitel co nejdříve předložit dlužníkovi. Toto řešení doporučuji uplatnit u pohledávek v jakékoli výši.

Pohledávky, které jsou v částce 50 000 Kč a více, doporučuji řešit prostřednictvím faktoringu či forfaitingu nebo navrhuji využít inkasní kanceláře. Zejména faktoring a forfaiting by mohly být využity v případě neuhrazených pohledávek s delší dobou splatnosti (3 až 6 měsíců). Využití forfaitingu je vhodné spíše pro vymáhání pohledávek od zahraničních dlužníků, přesto tuto možnost nevylučuji. V následující tabulce jsou uvedeny výše odměn konkrétní inkasní kanceláře Safin invest s.r.o., jejíž ceník byl na webových stránkách volně dostupný.

Tabulka 5: Ceník odměn inkasní agentury

Pohledávka (Kč)	1-2 měsíce	3-6 měsíců	6-12 měsíců	12-24 měsíců	24 a více měsíců
do 50 000	10 %	17 %	20 %	23 %	30 %
50 – 100 000	8,5 %	15 %	17 %	20 %	28 %
100 – 150 000	7,5 %	12 %	15 %	18 %	25 %
150 – 200 000	6 %	10 %	13 %	15 %	23 %
nad 200 000	dohodou	dohodou	dohodou	dohodou	dohodou

(Zdroj: zpracováno na základě webu Safin invest, 2013)

Uvedenou dobou v tabulce se rozumí doba od data splatnosti pohledávky do data převzetí k inkasu. Procentuální sazba se počítá z nominální (jmenovité) hodnoty pohledávky.

Systém odměny, ujednané ve smlouvě mezi věřitelem a inkasní kanceláří, se vypočítává v závislosti na výši a stáří pohledávky. Odměna je splatná po úspěšném inkasu a připsání dlužné částky na účet mandanta. Výše uvedených odměn jsou uvedeny bez 21% DPH.

Součástí faktoringového obchodu je též stanovení ceny. Z hlediska poplatků je faktoring tzv. transparentním obchodem, což znamená, že klient (věřitel) platí pouze za služby. Náklady za tyto služby tvoří dvě položky. První je úroková sazba (dosahuje podobné úrovně jako běžné sazby, které účtují banky u kontokorentních úvěrů, což je přibližně 10–15 %). Druhou položkou je faktoringový poplatek (provize), který v sobě zahrnuje rizikovou složku – ta je odměnou za převzetí úvěrového rizika. Výše poplatku závisí na bonitě klienta a jeho případné předchozí platební morálce. Zpracovatelské poplatky a poplatky za zjištění rizika se pohybují v rozmezí 0,5–1,5 % z nominální hodnoty postoupené pohledávky (či skupiny pohledávek), které si účtuje faktor za zpracování faktoringu (Daubnerová, 2012). Návrh faktoringové smlouvy je uveden v příloze č. 2.

Náklady na forfaiting, tedy jeho cena, se skládají též ze dvou částí. První je diskontní sazba uváděná v procentech. Ta v sobě zahrnuje úrokové sazby mezibankovního trhu – LIBOR a PRIBOR a marži, která zohledňuje rizika, měnu, splatnost pohledávky a administrativní náklady. Druhou položku představuje provize, která obsahuje závazkovou provizi a zpracovatelskou provizi. Závazková provize je cena za držbu zdrojů a riziko změn podmínek na finančním trhu. Zpracovatelská provize pokrývá náklady na zpracování forfaitingu (tamtéž).

Tabulka 6: Náklady faktoringu a forfaitingu

Náklady faktoringu	úroková sazba (10–15 %)	faktoringový poplatek (0,5–1,5 %)
Náklady forfaitingu	diskontní sazba	forfaitingový poplatek

(Zdroj: zpracováno na základě webu Podnikatel.cz, 2013)

Konkrétní výše faktoringových a forfaitingových poplatků závisí na výši postoupené pohledávky a též na požadované odměně konkrétní společnosti. Diskontní sazba je pravidelně stanovována Českou národní bankou. Úrokovou sazbu kontokorentních úvěrů stanovuje každá banka individuálně. Vzhledem k variabilitě těchto položek nelze celkové náklady generalizovat. Z výše uvedených důvodů doporučuji věřiteli stále sledovat situaci na bankovním trhu. Následně navrhuji služby faktoringových či forfaitingových společností porovnat se službami inkasních kanceláří a poté vyhodnotit nejvhodnější variantu řešení problémové pohledávky.

Vhodnou možností vymáhání pohledávek je dle mého názoru využití notářského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti (viz příloha č. 3). V případě neuhrazení pohledávky je možné na základě tohoto zápisu vést exekuci nebo výkon rozhodnutí. NZ s doložkou přímé vykonatelnosti nahrazuje pravomocné a vykonatelné soudní rozhodnutí. Tento způsob vymáhání pohledávek bych doporučila u všech pohledávek (bez ohledu na jejich výši). Výhodou je, že odměnu notáři za sepsání NZ hradí zpravidla dlužník, naopak nevýhodou může být, pokud na tuto dohodu odmítne přistoupit.

3.3 Řešení problematické pohledávky soudní cestou

Neuspěje-li věřitel VTM a.s. s vymáháním pohledávky mimosoudně, měl by ji dle mého názoru řešit soudní cestou.

3.3.1 Vymáhání pohledávky v civilním řízení

Vymáhání pohledávek v civilním řízení dle občanského soudního řádu (návrh žaloby je uveden v příloze č. 4) doporučuji využít především u pohledávek ve výši minimálně 50 000 Kč, a to vzhledem k výši soudních poplatků, odměně advokáta apod. Následující tabulka uvádí náklady soudních poplatků dle zákona o soudních poplatcích

Tabulka 7: Výše soudních poplatků v soudním řízení

Žalovaná částka (Kč)	Soudní poplatek
do 20 000	1000 Kč
20 000 – 40 mil.	5 % z částky
40 mil. a více	2 mil. + 1 % z částky přesahující 40 mil.

(Zdroj: zpracováno na základě zákona č. 549/1991 Sb., 2013)

Co se týče odměny advokáta, tomu dle vyhlášky č. 177/1996 Sb. náleží mimosmluvní odměna. Následující tabulka uvádí výši mimosmluvní odměny.

Tabulka 8: Výše mimosmluvní odměny za jeden právní úkon

Cena pohledávky	Mimosmluvní odměna
Do 500 Kč	300 Kč
500 – 1000 Kč	500 Kč
1000 – 5000 Kč	1000 Kč
5000 – 10 000 Kč	1500 Kč
10 000 – 200 000 Kč	1500 Kč a 40 Kč za každých započatých 1000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 000 Kč
200 tis. – 10 mil. Kč	9100 Kč a 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč, o které hodnota převyšuje 200 000 Kč
10 mil. Kč a více	48 300 Kč a 40 Kč za každých započatých 10 000 Kč, o které hodnota převyšuje 10 mil.

(Zdroj: zpracováno na základě vyhlášky č. 177/1996 Sb., 2013)

Ke každému úkonu je účtován režijní paušál ve výši 300 Kč jako náhrada výdajů. Vedle tohoto poplatku náleží advokátovi náhrada hotových výdajů účelně vynaložených v souvislosti s poskytnutí právní služby. V případě, že je advokát plátcem daně z přidané hodnoty, je povinen k odměně účtovat DPH v zákonné výši.

3.3.2 Vymáhání pohledávky ve zkráceném civilním řízení

Nevylučují možnost vymáhat pohledávky ve zkráceném civilním řízení. Platební rozkaz i elektronický platební rozkaz se ze strany věřitelů v dnešní době často využívá hlavně z důvodu větší úspory času. Náklady za podání návrhu na platební rozkaz a elektronický platební rozkaz jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 9: Sazebník poplatků za návrh na vydání platebního rozkazu a elektronického platebního rozkazu

Částka pohledávky	Elektronický platební rozkaz	Platební rozkaz
do 10 000 Kč	400 Kč	1000 Kč
10 000 – 20 000 Kč	800 Kč	1000 Kč
20 000 Kč – 40 mil.	4 % z částky pohledávky	5% z částky pohledávky
40 mil. Kč a více	4% z částky pohledávky	2 mil. Kč + 1% z částky přesahující 40 mil. Kč

(Zdroj: zpracováno na základě webu Portál veřejné správy, 2014)

3.3.3 Vymáhání pohledávky v rozhodčím řízení

Co se týče vymáhání pohledávky (nebo skupiny pohledávek) v rozhodčím řízení, je výhoda na straně věřitele. Smlouva, která obsahuje rozhodčí doložku, zakládá pravomoc rozhodců k rozhodování případných sporů, které z této smlouvy vzniknou (návrh rozhodčí doložky se nachází v příloze č. 5). Náklady rozhodčího řízení dle stránek Rozhodčího soudu ČR jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 10: Sazebník nákladů rozhodčího řízení pro tuzemské spory

Hodnota předmětu sporu (Kč)	Poplatek rozhodčího řízení
Do 50 mil.	4 % z částky (min. 10 000 Kč)
Do 250 mil.	2 mil. Kč + 1% z částky přesahující 50 mil. Kč
Do 1 mld.	4 mil. Kč + 0,5% z částky přesahující 250 mil. Kč
Nad 1 mld.	7 mil. 750 tis. Kč. + 0,25 % z částky přesahující 1 mld.

(Zdroj: zpracováno na základě webu Rozhodčí soud, 2013)

Co se týče srovnání jednotlivých nákladů při uplatnění pohledávky soudní cestou, opět záleží na výši jednotlivých pohledávek. V následující tabulce je uvedeno srovnání nákladů v případě, že věřitel bude vymáhat pohledávku ve výši 100 000 Kč.

Tabulka 11: Srovnání nákladů při vymáhání pohledávky ve výši 100 000Kč soudní cestou

Soudní řízení	Platební rozkaz	El. platební rozkaz	Rozhodčí řízení
5 000 (5100 + 300) Kč	5 000 Kč	4 000 Kč	10 000 Kč

Z výsledků je patrné, že v případě této pohledávky je nejméně nákladné využití elektronického platebního rozkazu.

3.3.4 Uplatnění pohledávek v rámci insolvenčního řízení

Společnost VTM a.s. má neuhrazenou pohledávku v poměrně vysoké částce za dlužníkem Omega s.r.o., který se nachází v konkurzním řízení. Doporučuji proto sledovat průběh řízení. V tomto konkrétním případě věřitel – společnost VTM a.s. nemá žádnou možnost, jak pohledávku vymáhat, a musí čekat na výsledek řízení.

3.3.5 Výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu

Výkon rozhodnutí dle občanského soudního řádu bych doporučovala využít pouze v případě, kdy si je věřitel – podnikatelský subjekt VTM a.s. – jistý, že má dlužník dostatek majetku. Sazebník výše poplatků za podání návrhu na výkon rozhodnutí je shodný se sazebníkem soudních poplatků při podání žaloby u soudu v civilním řízení dle OSŘ.

3.3.6 Exekuce dle exekučního řádu

Exekuci dle exekučního řádu bych doporučovala využít v obdobných případech jako u výkonu rozhodnutí dle OSŘ. Náklady exekuce tvoří odměna exekutora, náhrada hotových výdajů a daň z přidané hodnoty (je-li exekutor plátcem DPH). Dalšími náklady jsou náklady obdobné těm, jež jsou uvedeny v § 137 OSŘ. Návrh na zahájení exekuce je uveden v příloze č. 6. Následující tabulka uvádí výše poplatků za exekuci. Tyto poplatky platí zpravidla povinný.

Tabulka 12: Odměna za výkon exekuce

Částka (Kč)	Odměna za exekuci
Do 3mil.	15 % z částky (min. 3000 Kč)
Do 40 mil.	10 % z částky
Do 50 mil.	5 % z částky
Do 250 mil.	1 % z částky

(Zdroj: zpracováno na základě vyhlášky č. 330/2001 Sb., 2013)

3.4 Zpřísnění vnitropodnikové směrnice

Vnitropodniková směrnice podnikatelského subjektu VTM a.s., která upravuje uzavírání smluv s potenciálními dlužníky je poněkud benevolentní. Navrhují proto její zpřísnění.

V první řadě doporučuji častější kontrolu vzniklých pohledávek. U těch, u nichž je to možné, doporučuji okamžitě vytvořit opravnou položku, a to jak účetní, tak daňovou.

Pokud by se stalo, že i přes provedenou kontrolu dojde k promlčení pohledávky, měla by se tato pohledávka okamžitě účetně odepsat.

Speciálním druhem zajištění, které by taktéž mohla upravovat vnitropodniková směrnice, by mohl být systém tzv. stropů. Pro jednotlivé dlužníky by byl stanoven limit, který by nesměl být překročen. Pokud by strop činil např. 300 000 Kč a dlužník by uzavřel jednu či více smluv v této výši a dosud neuhradil dlužnou částku ani její část, společnost VTM a.s. by odmítla uzavřít další smlouvy s tímto dlužníkem. V případě, že by dlužník uhradil např. 100 000 Kč, mohla by s ním společnost VTM a.s. uzavřít smlouvu pouze do této výše.

3.5 Zmírnění daňového, účetního a ekonomického dopadu problémových pohledávek

Podnikatelský subjekt VTM a.s. netvoří důsledně opravné položky k pohledávkám, a to ani daňové, ani účetní. Proto bych doporučila, aby tento subjekt OP položky tvořil, rozpouštěl a posléze pohledávky odepisoval. Z účetního hlediska bude mít společnost větší přehled o svých pohledávkách a o jejich reálné hodnotě. Z daňového pohledu budou mít výše uvedené kroky vliv na snížení daňové povinnosti, což podnikatelský subjekt méně ekonomicky zatíží.

Co se týče dalších ekonomických aspektů, doporučuji sledovat dobu obratu pohledávek, která by měla být kratší než doba obratu závazků, aby se podnikatelský subjekt nedostal do druhotné platební neschopnosti. Obchodní společnost se v současnosti nepotýká s problémy v oblasti rentability, likvidity a zadluženosti, přesto doporučuji, aby tyto ukazatele sledovala. Dále navrhuji problematické pohledávky postoupit faktoringové či forfaitingové společnosti nebo využít inkasní kanceláře. Tato řešení společnosti VTM a.s. zajistí zvýšení likvidity a výnosů s tím spojených.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo navrhnout podnikatelskému subjektu VTM a.s., jak co nejlépe řešit problémy s vymáháním pohledávek. Zároveň bylo cílem této práce doporučit obchodní společnosti kvalitní zajištění pohledávek již při jejich vzniku. Snažila jsem se shromáždit všechny dostupné informace o subjektech, které mají závazky vůči společnosti VTM a.s. Na základě těchto zjištění jsem vytvořila návrhy řešení této situace.

Nejdříve jsem tomuto podnikatelskému subjektu doporučila, aby si vhodně zajistil své pohledávky. V první řadě by bylo dobré prověřit si potenciálního dlužníka pomocí veřejných databází ekonomických subjektů. V případě uzavření závazkového vztahu jsem doporučila písemnou formu kupní smlouvy se sjednanými zálohovými platbami. V neposlední řadě jsem kladla důraz na zpřísnění vnitropodnikové směrnice společnosti VTM a.s.

V případě, že vzniklá pohledávka není uhrazena v termínu splatnosti, doporučila jsem této obchodní společnosti, aby ji vymáhala nejdříve mimosoudně prostřednictvím upomínek, uzavřením splátkového kalendáře či pomocí subjektů zaměřujících se na vymáhání pohledávek. Pokud ani poté dlužník svůj dluh nesplní, navrhla jsem tomuto podnikatelskému subjektu řešit problémové pohledávky soudní cestou. Dalšími z uvedených návrhů je nedobytnou pohledávku postoupit či odprodat.

Dílním cílem bakalářské práce bylo navrhnout opatření, která by vedla ke zmírnění ekonomického, daňového a účetního dopadu na podnikatelský subjekt VTM a.s. Proto jsem společnost upozornila na důležitost důsledné tvorby daňových a účetních opravných položek, jejich následného rozpuštění a odpisu pohledávek. Dále jsem podnikatelskému subjektu doporučila zaměřit se na dobu obratu pohledávek, která by měla být kratší než doba obratu závazků, a to z toho důvodu, aby se podnikatel nedostal do druhotné platební neschopnosti a nepotýkal se tak s problémy s likviditou.

Domnívám se, že výše stanovené cíle bakalářské práce byly splněny. Všechny návrhy a doporučení byly předány managementu společnosti, který je posoudil. Vedení se na základě návrhů rozhodlo zpřísnit vnitropodnikovou směrnici a stanovit správce pohledávek.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

CENTRÁLNÍ REGISTR DLUŽNÍKŮ ČR., 2014. [online]. [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.centralniregistrdluzniku.cz>

DAUBNEROVÁ, Michaela., 2012. *Špeciálne formy financovania – faktoring, forfaiting*. Diplomová práce, Banská Bystrica.

DRBOHLAV, Josef., Tomáš POHL., 2011. *Pohledávky z právního účetního a daňového pohledu*. 3.vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7375-599-1.

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR., 2014. [online]. [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://ekcr.cz/1/nejcastejsi-dotazy/234-exekutorske-sluzby?w=>.

FIALA, Josef a kol., 2012. *Občanské právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-948-7.

GLIGIČ Sandra a kol., 2013. SWOT analýza. SUN marketing [online]. [cit. 2013 11-11]. Dostupné z: <http://www.sunmarketing.cz/nastroje/slovník/swot-analyza>

HAŠKOVÁ, Gabriela., 2012. In: *Pohledávky 2012*. Brno.

HAŠKOVÁ, Gabriela., 18. října 2013. Interview. *VTM a.s.*, Příkop 6,602 00 Brno.

HLAVÁČ, Petr., 2006. Jak vám může posloužit faktoring nebo forfaiting?. Měsíc.cz [online]. [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/jak-vam-muze-poslouzit-faktoring-nebo-forfaiting/>

JADVIŠČÁK, Daniel., 2011 *Finanční analýza* [online].[cit. 2014-04-26]. Dostupné z: <http://financni-analyza.webnode.cz>

KAŇOVSKÁ, Lucie., 2009. *Základy marketingu*. 1. vyd. Brno: Cerm. ISBN 978-80-214-3838-5

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR., 2013. ARES. Administrativní registr ekonomických subjektů [online]. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/ares/ares.html.cz>

MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI ČR., 2013. Obchodní rejstřík. Justice.cz: Oficiální server českého soudnictví [online]. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>

- MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI ČR., 2013. Zajištění a utvrzení dluhu. NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK [online]. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/smluvni-pravo/konkretni-zmeny-v-obecne-casti/zajisteni-a-utvrzeni-dluhu/>
- MINISTERSTVO VNITRA ČR., 2013. Portál veřejné správy [online]. 2014 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/>.
- MORÁVEK, Daniel. 2007-2013. Faktoring. Podnikatel.cz [online]. [cit. 2013-11-26]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/specialy/firemni-finance/faktoring/>.
- MORÁVEK, Daniel. 2013 Podnikatel.cz [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/navzdory-recesi-podnika-uz-kazdy-paty-cech/>.
- NEMRAVOVÁ, Olga., Miloslava VAŇKOVÁ., 2013 Epravo.cz: Úprava promlčení v novém občanském [online]. [cit. 2013-11-12]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/uprava-promlцени-v-novem-obcanskem-zakoniku-92212.html>.
- PILAŘOVÁ, Ivana., Jana Pilátová., 2012. *Účetní závěrka, základ daně, finanční analýza..* 5. vyd. Praha: WOX. ISBN 978-80-87480-06-09.
- POKORNÁ, Jarmila., Zdeněk KOVAŘÍK., Zdeněk ČÁP a kol., 2009. *Obchodní zákoník. Komentář. II díl.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-491-8.
- ROZHODČÍ SOUD ČR., 2013. Sazebníky nákladů rozhodčího řízení. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky [online]. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.soud.cz/sazebniky>.
- RUDOLSKÝ, Jan., 2012. *Www.FAF.cz: Finanční analýza firmy* [online]. [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.faf.cz>.
- Safin invest., 2013. ceník služeb. *Safin invest* [online]. [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.safin-invest.cz/cenik-sluzeb/>.
- VONDRÁKOVÁ, Alena a kol., 2011. *Vymáhání pohledávek.* 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7375-686-8.
- WEINHOLD Daniel., 2009. *Promlčení a prekluze v obchodních závazkových vztazích.* 3. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-183-3.

Vyhláška č. 177/1996 Sb., ze dne 4. června 1996, o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Vyhláška č. 330/2001 Sb., ze dne 1. ledna 2013, o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013.

Vyhláška č. 500/2002 Sb., ze dne 1. ledna 2013, kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013.

Zákon č. 40/1964 Sb., ze dne 23. ledna 2012, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 1. ledna 2014, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 99/1963 Sb. ze dne 1. ledna 2013 občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 120/2001 Sb., ze dne 1. ledna 2013, o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 182/2006 Sb., ze dne 1. listopadu 2013, o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 216/1994 Sb., ze dne 1. ledna 2013, o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 358/1992 Sb., ze dne 1. ledna 2013, o notářích a jejich činnosti (notářský řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 513/1991 Sb., ze dne 1. července 2011, obchodní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 549/1991 Sb., ze dne 1. ledna 2013, o soudních poplatcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

Zákon č. 586/1992 Sb., ze dne 1. ledna 2013, o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013.

Zákon č. 593/1992 Sb., ze dne 1. ledna 2013, o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*.

SEZNAM ZKRATEK

ARES – Administrativní registr ekonomických subjektů

BOZP – bezpečnost a ochrana zdraví při práci

ČR – Česká republika

DPH – daň z přidané hodnoty

EŘ – zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti

IZ – zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

Kč – koruna česká

NZ – notářský zápis s doložkou přímé vykonatelnosti

OP – opravná položka

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

PO – požární ochrana

RŘ – zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

ÚJ – účetní jednotka

ZoR – zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: SWOT analýza	36
Obrázek 2: Organizační struktura firmy VTM a.s.	40
Obrázek 3: SWOT analýza subjektu VTM a.s.	42
Obrázek 4: Zpracování obchodního případu podnikatelského subjektu VTM a.s.	44

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Celková suma pohledávek po splatnosti v jednotlivých letech	45
---	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Rozdíly mezi faktoringem a forfaitingem	22
Tabulka 2: Výše opravných položek k pohledávkám	35
Tabulka 3: Řešení pohledávek z daňového a účetního pohledu	35
Tabulka 4: Způsob řešení pohledávek po datu splatnosti	46
Tabulka 5: Ceník odměn inkasní agentury	52
Tabulka 6: Náklady faktoringu a forfaitingu	53
Tabulka 7: Výše soudních poplatků v soudním řízení.....	54
Tabulka 8: Výše mimosmluvní odměny za jeden právní úkon	55
Tabulka 9: Sazebník poplatků za návrh na vydání platebního rozkazu a elektronického platebního rozkazu.....	56
Tabulka 10: Sazebník nákladů rozhodčího řízení pro tuzemské spory	56
Tabulka 11: Srovnání nákladů při vymáhání pohledávky ve výši 100 000Kč soudní cestou	56
Tabulka 12: Odměna za výkon exekuce	57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Návrh smlouvy o splátkovém kalendáři

Příloha č. 2: Návrh faktoringové smlouvy

Příloha č. 3: Návrh notářského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti

Příloha č. 4: Návrh podání žaloby

Příloha č. 5: Návrh rozhodčí doložky ve smlouvě

Příloha č. 6: Návrh na nařízení exekuce

Příloha č. 1: Návrh smlouvy o splátkovém kalendáři
(Vondráková, 2011, s. 150)

SMLOUVA O SPLÁTKOVÉM KALENDÁŘI

Jan Král, r. č. 340807/112
bytem Praha 4, Roztylské náměstí 232
jako „věřitel“
a
Karel Švarc, r. č. 670811/1234
bytem Praha 4, Nuselská 45
jako „dlužník“

uzavřeli níže uvedeného dne, měsíce a roku tuto

smlouvu o splátkovém kalendáři:

Čl. I

Věřitel a dlužník prohlašují, že uzavřeli dne 3. 3. 2009 v ústní formě smlouvu o půjčce, kterou věřitel půjčil dlužníkovi částku 50 000 Kč (slovy: padesát tisíc korun českých).

Čl. II

Věřitel a dlužník sjednávají touto smlouvou splátkový kalendář následujícím způsobem: dlužník je povinen svůj dluh vůči věřiteli ve výši 50 000 Kč uhradit v deseti měsíčních splátkách po 5 000 Kč splatných vždy k 15. dni příslušného měsíce počínaje kalendářním měsícem následujícím po uzavření této smlouvy, a to pod ztrátou výhody splátek v případě prodlení s úhradou kterékoliv splátky.

Dlužník je povinen hradit výše uvedené splátky na účet věřitele č. 19-777888999/0100 vedený na jeho jméno u Komerční banky, a. s.

Čl. III

- 1) Tato smlouva může být měněna pouze dohodou smluvních stran, a to písemnými dodatky podepsanými oběma smluvními stranami.
- 2) Tato smlouva se vyhotovuje ve dvou vyhotoveních, z nichž každá smluvní strana přebírá po podpisu smlouvy jedno vyhotovení.
- 3) Každé řádně podepsané vyhotovení má právní sílu originálu.
- 4) Smluvní strany prohlašují, že tato smlouva byla uzavřena na základě jejich pravé, svobodné a vážné vůle, nikoli v tísní nebo za nápadně nevýhodných podmínek. Na důkaz toho připojují své vlastnoruční podpisy.

V Praze dne 15. 3. 2010

.....
Jan Král
věřitel
(podpis)

.....
Karel Švarc
dlužník
(podpis)

Příloha č. 2: Návrh faktoringové smlouvy

(Vondráková, 2011, s. 178)

FAKTORINGOVÁ SMLOUVA

ABCD, spol. s r. o., IČ: 44545455 se sídlem v Praze 1, Široká 13, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze jako soudem rejstříkovým v odd. C, vložka č. 4477, zastoupená jednatelem p. Michalem Pospíchálem (jako „faktor“ na straně jedné)

a

PaP, v. o. s., IČ: 88888888 se sídlem v Praze 9, Teplická 567, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze jako soudem rejstříkovým v odd. A, vložka č. 4455, zastoupená společníkem p. Josefem Nováčkem (jako „klientem“ na straně druhé)

uzavírají níže uvedeného dne, měsíce a roku ve smyslu ustanovení § 269 odst. 2 obchodního zákoníku tuto

faktoringovou smlouvu:

čl. I

Předmět smlouvy

- 1) Klient touto smlouvou postupuje faktorovi své pohledávky existující ke dni platnosti a účinnosti této smlouvy. Pohledávky jsou specifikované v příloze č. 1 této smlouvy, která je její nedílnou součástí.
- 2) Faktor pohledávky uvedené v odst. 1) tohoto článku přejímá. Spolu s pohledávkami na faktora též přechází veškeré příslušenství a práva spojená s postoupenými pohledávkami.
- 3) Klient předává faktorovi spolu s pohledávkami veškeré doklady osvědčující vznik, existenci, právní důvod, výši a zajištění převáděných pohledávek. Seznam dokladů je uveden v příloze č. 2 této smlouvy, která je její nedílnou součástí.
- 4) Klient se zavazuje nabídnout faktorovi k postoupení všechny své pohledávky, které mu vzniknou po datu platnosti a účinnosti této smlouvy, a to písemnou nabídkou obsahující specifikaci nabízených pohledávek. Faktor se zavazuje tyto pohledávky za podmínek stanovených v této smlouvě převzít.

čl. II

Cena za postoupení pohledávek

- 1) Klient postupuje pohledávky uvedené v čl. I této smlouvy faktorovi úplatně.
- 2) Cena za postoupení pohledávek představuje nominální hodnotu každé jednotlivé pohledávky včetně DPH uvedenou ve faktuře vztahující se k příslušné pohledávce.
- 3) Cenu za postoupení pohledávek uvedených v čl. I, odst. 1 této smlouvy je faktor povinen zaplatit klientovi do 15 dnů ode dne platnosti a účinnosti této smlouvy. Cenu za postoupení pohledávek uvedených v čl. I, odst. 4 této smlouvy je faktor povinen zaplatit klientovi do 15 dnů ode dne doručení dokladu prokazujícího dodání zboží odběrateli (např. dodacího listu) a kopie faktury – daňového dokladu zaslaného odběrateli.
- 4) Cena za postoupení pohledávek bude faktorem poukázána na účet klienta vedený u České spořitelny, a. s., číslo účtu 44545454/0800.

čl. III

Odměna faktora

Odměna faktora za správu, inkaso, vymáhání pohledávek a další související činnosti činí na základě dohody smluvních stran 15 % z nominální hodnoty každé postoupené pohledávky.

Odměna faktora je splatná do 15 dnů od data vystavení faktury. Fakturační období činí jeden měsíc, přičemž fakturovaná částka bude představovat odměnu za pohledávky postoupené v daném měsíci.

Odměna faktora bude klientem poukázána na účet faktora vedený u Komerční banky, a. s., číslo účtu: 19-54454532/0100.

čl. IV

Prohlášení, zmocnění

Klient prohlašuje, že postoupené pohledávky nemohou být postiženy výkonem rozhodnutí a že jejich postoupení není vyloučeno dohodou klienta s dlužníkem nebo podmíněno souhlasem dlužníka.

Klient prohlašuje, že svým odběratelům (kupujícím) formou cesní klauzule uvedené na každé faktuře oznámí, že pohledávka z dané faktury vyplývající je postoupena na faktora a že fakturovaná částka má být uhrazena na účet faktora uvedený v čl. III, odst. 3 této smlouvy. V případě, že některý odběratel (kupující) i přes toto oznámení uhradí fakturovanou částku na účet klienta, zavazuje se klient tuto částku bez zbytečného odkladu, nejpozději však do pěti pracovních dnů od jejího připsání na účet klienta poukázat na účet faktora uvedený shora.

Klient prohlašuje, že k datu platnosti a účinnosti této smlouvy neprovedl vůči postoupeným pohledávkám úkony směřující k započtení.

Klient zmocňuje faktora k účetnímu vedení pohledávek a ke všem právním úkonům souvisejícím se správou, inkasem a vymáháním postoupených pohledávek včetně soudního, příp. rozhodčího řízení.

čl. V

Doba platnosti smlouvy a její ukončení

Tato smlouva se uzavírá na dobu neurčitou.

Tato smlouva může být ukončena dohodou smluvních stran ke dni stranami stanovenému.

Tato smlouva může být vypovězena kteroukoli ze smluvních stran bez udání důvodu. Výpovědní lhůta činí dva měsíce a začíná běžet prvního dne měsíce následujícího po doručení písemného vyhotovení výpovědi druhé smluvní straně.

Každá smluvní strana je oprávněna od této smlouvy jednostranně odstoupit v případě, bude-li na majetek druhé smluvní strany soudem prohlášen konkurs.

Při ukončení platnosti smlouvy jsou strany povinny provést inventarizaci a zjištění vzájemné přeplatky či nedoplatky jsou povinny mezi sebou vyrovnat nejpozději do 15 dnů ode dne ukončení platnosti a účinnosti této smlouvy.

čl. VI

Závěrečná ustanovení

Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti podpisem oběma smluvními stranami.

V otázkách touto smlouvou výslovně neupravených platí pro právní vztah jí založený ustanovení obecně závazných právních předpisů.

- 3) Veškeré změny a doplňky této smlouvy lze činit pouze písemnými dodatky podepsanými oběma smluvními stranami.
- 4) Tato smlouva se vyhotovuje ve dvou vyhotoveních, z nichž po jednom vyhotovení smlouvy přebírá po jejím podpisu každá smluvní strana. Každé řádně podepsané vyhotovení má právní sílu originálu.
- 5) Smluvní strany prohlašují, že tuto smlouvu sepsaly po vzájemném projednání, svobodně a vážně, podle své pravé vůle, nikoli v tísní či za nápadně nevýhodných podmínek. Na důkaz toho připojují své vlastnoruční podpisy.

V Praze dne 15. 3. 2010

.....
ABCD, spol. s r. o.
Michal Pospíchal, jednatel
faktor
(podpis)

.....
PaP, v. o. s.
Josef Nováček, společník
klient
(podpis)

Příloha č. 3: Návrh notářského zápisu s doložkou přímé vykonatelnosti
(Vondráková, 2011, s. 194)

NZ 20/2010 N 25/2010
NOTÁŘSKÝ ZÁPIS
sepsaný notářkou JUDr. Marií Hájíčkovou, notářkou se sídlem v Praze 1, Národní č. 45, dne třicátého března roku dva tisíce deset (30. 3. 2010) v notářské kanceláři JUDr. Marie Hájíčkové, v Praze 1, Národní č. 45.
Dne 30. 3. 2010 se dostavil do kanceláře notářky za obchodní společnost VESNA, s. r. o., IČ: 65656565, se sídlem v Praze 2, Václavské 16, zapsanou v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze v odd. C, vložce č. 4343, jednatel společnosti p. Pavel Pařízek, r. č. 560809/1526, bytem Praha 3, Zelenky-Hajského 9, dle svého vlastního prohlášení způsobilý k právním úkonům, jednající za shora uvedenou obchodní společnost a přede mnou, notářkou JUDr. Marií Hájíčkovou učinil toto
PROHLÁŠENÍ:
Obchodní společnost VESNA, s. r. o., IČ: 65656565, se sídlem v Praze 2, Václavská 16, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze v odd. C, vložce č. 4343 je dlužníkem obchodní společnosti LANGER, s. r. o., IČ: 434342121, se sídlem v Praze 3, Lucemburská 456, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze v odd. C, vložce č. 23477, z důvodu nezaplacení faktury číslo 009/213 ze dne 5. 8. 2009, splatné 21. 8. 2009, znějící na částku 432 000 Kč (slovy: čtyři sta třicet dva tisíce korun).
Obchodní společnost VESNA, s. r. o., IČ: 65656565, se sídlem v Praze 2, Václavská 16, prohlašuje, že svůj závazek ve výši 432 000 Kč (slovy: čtyři sta třicet dva tisíce korun) vůči věřiteli obchodní společnosti LANGER, s. r. o., IČ: 434342121, se sídlem v Praze 3, Lucemburská 456, uznává co do jeho důvodu i výše.
Obchodní společnost VESNA, s. r. o., IČ: 65656565, se sídlem v Praze 2, Václavská 16, jako dlužník se zavazuje zaplatit dlužnou částku 432 000 Kč (slovy: čtyři sta třicet dva tisíce korun) věřiteli obchodní společnosti LANGER, s. r. o., IČ: 434342121, se sídlem v Praze 3, Lucemburská 456, nejpozději do třicátého prvního května roku dva tisíce deset (31. 5. 2010).
Obchodní společnost VESNA, s. r. o., IČ: 65656565, se sídlem v Praze 2, Václavská 16, zároveň jako osoba povinná dává výslovné svolení k tomu, aby tento notářský zápis byl vykonatelný ve smyslu ustanovení § 274 písm. e) občanského soudního řádu co do povinnosti zaplatit obchodní společnosti LANGER, s. r. o., IČ: 434342121, se sídlem v Praze 3, Lucemburská 456, jako osobě oprávněné dlužnou částku 432 000 Kč (slovy: čtyři sta třicet dva tisíce korun) tak, aby i bez předchozí žaloby na základě tohoto notářského zápisu mohl být veden výkon rozhodnutí nebo exekuce obchodní společnosti LANGER, s. r. o., IČ: 434342121, se sídlem v Praze 3, Lucemburská 456, jako osoby oprávněné proti obchodní společnosti VESNA, s. r. o., IČ: 65656565, se sídlem v Praze 2, Václavská 16, jako osobě povinné.

() tomto právním úkonu byl tento notářský zápis sepsán, účastníku přečten, jím schválen a jím vlastnoručně podepsán. Poté zápis podepsala notářka a připojila k němu otisk své úřední pečeti. _____

JUDr. Marie Hájičková v. r.
notářka L. S.

Pavel Pařízek v. r.

Stejnopis tohoto notářského zápisu, který se ve dvou vyhotoveních vydává účastníku obchodní společnosti VESNA, s. r. o., IČ: 65656565, se sídlem v Praze 2, Václavská 16, souhlasí doslovně s prvopisem založeným ve sbírce listin notářky JUDr. Marie Hájičkové.

(otisk úřední pečeti notáře, podpis notáře)

Příloha č. 4: Návrh podání žaloby

(Vondráková, 2011, s. 220)

ŽALOBA O ZAPLACENÍ KUPNÍ CENY	
Obvodní soud pro Prahu 1 Ovocný trh 14 Praha 1	
V Praze dne 28. 3. 2010	
Žalobce:	Zdeněk Mazlík, nar. 8. 7. 1964, bytem Praha 5, Pecháčkova 50
Žalovaná:	Ilona Drápalová, nar. 30. 3. 1970, bytem Praha 1, Kaprova 74
Žaloba o zaplacení částky 40 000 Kč	
dvojmo	
Soudní poplatek ve výši 1 600 Kč uhrazen vylepením kolků na originálu návrhu	
Přílohy: dle textu	
I.	
Kupní smlouvou ze dne 5. 1. 2010 prodal žalobce žalované sbírku motýlů. Žalovaná byla dle kupní smlouvy povinna zaplatit žalobci sjednanou kupní cenu 40 000 Kč do 31. 1. 2010. Žalovaná převzala sbírku motýlů od žalobce při podpisu kupní smlouvy.	
Důkaz:	výslech účastníků kupní smlouva ze dne 5. 1. 2010
II.	
Žalovaná kupní cenu sbírky motýlů žalobci ve sjednané době nezaplatila. Na písemné výzvy žalobce zasílané doporučenými dopisy ze dne 3. 2. 2010 a ze dne 2. 3. 2010 žalovaná nereaguje.	
Důkaz:	kopie doporučených dopisů žalobce ze dne 3. 2. 2010 a ze dne 2. 3. 2010 včetně poštovních podacích listků
III.	
S ohledem na shora uvedené žalobce navrhuje, aby soud vydal tento	
r o z s u d e k :	
Žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 40 000 Kč a nahradit mu náklady soudního řízení, to vše do 3 dnů od právní moci rozsudku.	
..... Zdeněk Mazlík (podpis)	

Příloha č. 5: Návrh rozhodčí doložky ve smlouvě

(Moravcová, 2011, s. 297)

ROZHODČÍ DOLOŽKA V KUPNÍ SMLOUVĚ	
Kupní smlouva	
B. A. C., s. r. o., se sídlem Famfulíkova 6, 181 00 Praha 8, IČ 11221122, zastoupená jednatelkou paní Alenou Černou	
a	
C. A. B., s. r. o., se sídlem Pařížská 10, 110 00, Praha 1, IČ 11332255, zastoupená jednatel Ing. Pavlem Koudelkou	
uzavřely níže uvedeného dne, měsíce a roku následující kupní smlouvu:	
1. Předmět smlouvy	
2. Kupní cena a způsob platby	
3. Dodací podmínky a termín dodání zboží	
4. Reklamace a sankce	
5. Řešení sporů:	
Veškeré spory vzniklé z této smlouvy nebo v souvislosti s ní budou rozhodovány Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho Řádu a Pravidel třemi rozhodci ustanovenými podle tohoto Řádu. Rozhodčí nález je konečný a strany se zavazují splnit povinnosti sta- novené jim tímto rozhodnutím.	
6. Závěrečná ustanovení	
V Praze dne 8. 3. 2006	
..... B. A. C., s. r. o. Alena Černá, jednatelka (podpis)	 C. A. B., s. r. o. Ing. Pavel Koudelka, jednatel (podpis)

Příloha č. 6: Návrh na nařízení exekuce

(Maisnerová, 2011, s. 455)

NÁVRH NA NAŘÍZENÍ EXEKUCE	
Soudní exekutor JUDr. Marie Tábořská Zlín	
V Praze dne 3. března 2006	
Oprávněný: Jméno, příjmení, r. č. ..., (datum narození), bytem:...	
Povinný: jméno, příjmení, r. č. ..., (datum narození), bytem :...	
Návrh na nařízení exekuce pohledávky ve výši 100 000 Kč s příslušenstvím	
trojmo	
Přílohy: platební rozkaz Obvodního soudu pro Prahu 8, č. j. 156 Cm 125/2006 ze dne 25. 1. 2006	
I. Obvodní soud pro Prahu 8 uložil povinnému: jméno, příjmení, r. č. ..., bytem:..., zaplatit sumu: 100 000 Kč (slovy: sto tisíc korun českých) s úroky z prodlení 3 % p. a. od 10. 2. 2005 do zaplacení a náklady řízení v částce 17 500 Kč, a to oprávněnému: jméno příjmení, r. č. ..., bytem :... Platební rozkaz je pravomocný a vykonatelný.	
II. Vzhledem k naprosté nečinnosti povinného se oprávněný rozhodl řešit tuto situaci podáním tohoto návrhu na nařízení a provedení exekuce soudním exekutorem.	
III. Oprávněný navrhuje, aby soud pověřil k provedení exekuce JUDr. Marii Tábořskou, soudního exekutora Exekutorského úřadu Zlín, se sídlem: ...	
IV. Z výše uvedených důvodů proto oprávněný zdejšímu soudu n a v r h u j e , aby vydal toto své u s n e s e n í :	
I. Soud nařizuje podle rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 8, č. j. 156 Cm 125/2006, ze dne 25. 1. 2006 k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 100 000 Kč	

spolu s úrokem z prodlení 3 % p. a. od 10. 2. 2005 do zaplacení nákladů řízení v částce 17 500 Kč a pro náklady exekuce, které budou v průběhu řízení stanoveny,

exekuci na majetek povinného.

II. Soud pověřuje provedením této exekuce JUDr. Marii Tábořskou, soudního exekutora Exekutorského úřadu Zlín, se sídlem:

III. Povinná/ý nesmí po doručení tohoto usnesení nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí, s výjimkou běžné obchodní činnosti a udržování a správy majetku. Právní úkon, kterým povinná/ý poruší tuto povinnost, je neplatný.

.....
oprávněný